1318
ξ. II

49րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2010 Կ.ՊՈԼԻՍ — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 1 – 14 ՅՈՒՆՎԱՐ 1908 — 1 ՔԵԱՆՈՒՆԸ ՍԱՆԻ 1325 - 10 ԶԻԼՀԻՃՃԷ 1325

Journal Armenien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand Rue de la S-Porte.
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ԳՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պապը Ալի Ճատտէսի, 38
Ի դրկրուածութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار
ارمنيجه يومى و سياسى غزته در
صاحب امتيازى : اوهانس قريد
اداره خانه سى: باب عالى جاده سنده نومرو ٣٨

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղշ.	50 ղշ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	14 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ «ՄԱՆԶՈՒՄԷ» ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

1907-1908

ՓՈՔՐԻԿ ԱԿՆԱՐԿ ՄԸ ԱՆՑՆՈՂ ՏԱՐԻԻՆ ՎՐԱՅ

1906ի վերջերը երբ քանի մը խորհրդածութիւններ կ'ընէինք, կարծեմ հետեւեալ կերպով վերջացուցած էինք մեր տեսութիւնը. — Շնորհաց 1906 Թուականին Եռաձայնը մուտ գործեց Հայ Եկեղեցիին մէջ։ Աւելի ուղիղ ըլլալու համար պէտք էր ըսէինք, Եռաձայնը սկսաւ Ղալաթիայէն։ Պատրիարքանիստ Մայր-Եկեղեցիին մէջ մուտ գործեց յետոյ, և կազմակերպուած նուագախումբ մը երգեհոնով ու յարակից հանդերձանքներով Պատարագը եռաձայն նուագեց քանի մը եկեղեցիներու մէջ ալ ։ Զիլինկիրեան խումբը, Սիւնեանի օժանդակութեամբ յանձն առած է նաև կաթոլիկ եկեղեցիներուն մէջ ալ եռաձայն ածել պատարագը յատուկ հրաւէրի վրայ, ինչպէս կիրակի տեղի ունեցաւ Հայ Համքականներու Օրթագիւղի Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ ; Շնորհաց 1907 Թուականը այսպէս չկշռեց Եռաձայնի պէտքը Կ. Պոլսոյ երաժշտասէր հասարակութեան համար։ Այս Թուականին էր որ Պատրիարքարանի մէջ կրօնական ժողովին որոշումով երաժշտական յանձնախումբ մը կազմուեցաւ Տ. Վահրամ Արք.ի Նախագահութեամբ։ Այդ յանձնախումբին որոշումը պէտք եղած կերպով չհասկցուեցաւ, միայն թէ անդամներէն Սիւնեան առաւ քայլեց յանձնախումբին նիստերէն, և սակայն գրեթէ միաձայնութեամբ տրուած որոշումը չկրցաւ համարուեցաւ, և լոկ անհարկի ձեւակերպութեան մը հանգամանքը առաւ այդ յանձնախումբը, որուն նախագահը մինչեւ այսօր տեսնէ կրօն. Ժողովին ալ Ատենապետն էր։

Եռաձայնը ընդունուելուն իբրեւ գլխաւոր փաստ մէջ բերուեցաւ Կ. Պոլսոյ ժողովուրդը եկեղեցասիրութեան վարժեցնելու պարագան։ Այսինքն թէ Կ. Պոլսոյ ժողովուրդին ականջը եկեղեցական հին եղանակներէն դուրս վարժուած ըլլալով աւելի ազդու, աւելի ներդաշնակ եղանակներու, սկսած էր հեռ չաճնել մեր Պատարագին երգեցողութիւնները, և ձայնի ու գործիական նուագի նոր եղանակ մը, նոր թելեր պէտք էին զարնուիլ որպէս զի հաւատացեալները հրապուրուէին եկեղեցի գալ, հանդիսաւորութիւնը աւելի պերճ ըլլար, և հասոյթները աւելի առատ։ Սակայն պարզապէս կը նշանակէր թէ Նախնեաց Պատարագի երգեցողութիւնը անանկացած է, և գաղրած է այլեւս իր շինիչ, հոգեւոր տպաւորութիւնը գործելէ հաւատացեալներուն վրայ։ Դարերէ ի վեր պահպանուած եղանակներուն այս անանկութիւնը հաչակելէ առաջ, կ'արժէ սակայն փոքրիկ քննութիւն մը ընել թէ իրօ՞ք անանկացած է միաձայն Պատարագը, իրօ՞ք գաղրած է Միաձայնը հաւատացեալներուն հոգիները բարձրացնելէ դէպ ի երկինք, դէպ ի աղօթք և դէպ ի բարեպաշտութիւն ու հասարակ։ Նոյն եղանակը չէ՞ որ լիաբերան գովեստի արժանացած է Եւրոպացի հանդիսականներէ. Նոյն միաձայն եղանակը չէ՞ որ կ'երգուին մեր Հանգստեան շարականները, հարսանեկան օրհնութեան տաղերը, որոնք տարբեր համարակալութեանց նոյն եղանակներէն ամէն կերպով գերազանց համարուած էին ասկէց առաջ։ Այս հարցումները կան ու կը մնան, և Եռաձայնականք ի զո՞ր պիտի որոնան իրենց նորութեան արժանիքը մինչեւ երրորդ երկինք բարձրացնելու համար։ Եթէ ուրիշ պատճառներ ալ չունենայինք այս նորութիւնը իբրեւ անպէտ, իբրեւ աւելորդ վտարելու, Եռաձայնին շուրջ յարուցուած աղմուկը ինքնին և այս առթիւ եկեղեցական վէհ Խորհուրդի մը գռեհիկ բացատրութիւններով բերնի ծամոց ըլլալու նշաւակ տեսնելու պարագան ինքնին կը բաւէ տարի մը վերջ այսօր ալ կրկնել տալու մեզի թէ, Հայ Եկեղեցիին Միաձայն Պատարագը, ինք իրեն մէջ բարեկարգուելով, ինք իրեն մէջ պարզուելով, կը զօրէ դեռ դաւաւոր սերունդներու հոգիները դէպ ի Աստուած վերացնելու, փառաբանելու զայն իր հրեշտակներուն հետ միաբերան, և հաւատացեալներու սրտին մէջ ծաւալելու հոգեւոր կեանքին նեկտարը, պարզ, անսեթեւեթ և անապական։

* * *

Եռաձայնի կամ ուրիշ ոեւէ անհարկի եկեղեցական նորութեան դէմ մեր յայտնած դժգոհութիւնը, զոր կը գտնենք մեր շրջանակին մէջ, ոմանց կողմէ կը մեկնուի կեղծ կրօնասիրութիւն, սուտ բարեպաշտութիւն։ Այդ ոմանք լոկ պաշտօնակցի դաւն նախանձով միայն գրգռուած են, յոտից ցգլուխ։ Հոս ոչ կրօնասիրութիւն կայ, ոչ բարեպաշտութիւն։ Մենք ընկալեալ եղանակները, երաժշտական թէ աւանդական, բաւական կը համարինք մեր եկեղեցիին հոգեւոր շինութեան արդիւնքը տեսնելու և վայելելու համար։ Միաձայն եղանակը եթէ այսօր պատճառն է եղեր բարեպաշտութեան Թուլնալուն, և իրենց Եռաձայնով կը փափաքին ջրդեղել բարեպաշտութիւնը, ա՛յս իսկ կը բաւէ մեզի իրենց երեսին զարնելու իրենց կեղծ բարեպաշտութիւնը, իրենց սուտ կրօնասիրութիւնը։ Որպէս զի մարդ կարենայ եղեր աղօթել, երգեցողութիւնը եռաձայն պէտք է ըլլայ. որպէս զի մարդ կարենայ եղեր եկեղեցի երթալ, երգեհոնը խորանին ետեւը իր պահուըտած տեղէն լոյս աշխարհ գալով Ատեանը պէտք է տեղաւորուի եղեր. վա՜յ այդպիսի բարեպաշտութեան, եղո՜ւկ այդպիսի կրօնասիրութեան։ Մեր գիտցածը ա՛յն է թէ մարդ խոր լռութեան մէջ ա՛լ աւելի լաւ կրնայ աղօթել, և ընել Միաձայնը իբրեւ երաժշտութիւն Ֆիասքօ ենթադրել, որ չի կրնար եղեր խօսիլ զգացումներու, և հոգին թրթռացնել, ձեզի թո՛ղ ըլլայ Եռաձայնը իր բոլոր ժխորով և աղմուկով, զոր յարուցին «մեծ բան մը կ'ընենք կոր»ի կանխամտածուած նրբամտութեամբ։ Եկեղեցին ի՛նչպէս որ տեսեր ենք ու լսեր ենք անոր երաժշտութիւնը, և անոր մասին միջազգային ամէն շրջանակներէ յայտնուած գնահատումը և սքանչացումը, նոյնը պաշտպանելու իրաւունք չունի՞նք։ Ո՞ւր է հոս կրօնասիրութիւնը, ո՞ւր բարեպաշտութիւնը։ Եթէ Բիւզանդիոն տարին ի բուն ի նպաստ Եռաձայնի եռաձայն գոչումներ ալ ձակեց, բարեպաշտութեա՞ն համար էր, կրօնասիրութեան գրգիռէ՞ մը մղուած էր. ուրեմն երանի իր հաւատքին, պատի՛ւ իր բարեպաշտութեան։

Մենք մեր եկեղեցիին հին կարգուսարքը կը ջատագովենք. ի՛նչ բան որ կասկած կուտայ մեզի Բողոքականութեան կամ տարբերականութեան հակելու մեր Եկեղեցին, մեր պարտքը և իրաւունքն է միանգամայն մեր խոնարհ կարծիքը յայտնել և վտանգ մը մատնանշել, երգեհոնը խօսի՛ խորանին ետեւէն կամ դռնէ ատեանին մէջ՝ հանդիսական շղթայանք մը աւելի ըլլալու համար։ Ուղղակի Եկեղեցիին վարդապետութեանց և առաջնակարգ աւանդութեանց դէմ ոմանք ձայն կը բարձրացնեն. Բիւզանդիոն կը պաշտպանէ, կրօնական Ժողովը կը դատապարտէ, Բիւզանդիոն այն ատեն ոչ պաղ ոչ տաք բաներ մը կ'ըսէ, իր պաշտպանեալներուն իբրեւ անճարակ փաստաբան, և օրեր անցնելէն վերջ կը շարունակէ «կեղծ կրօնասէր, կեղծ բարեպաշտ» յորջորջել ուրիշները. Ընտի՛ր պատկեր մը պաշտօնակցական մախանքի, որ մինչեւ իսկ գրիչը կը խանձոտէ։ Բիւզանդիոն Տէրոյենցի դէմ պայքար կը մղէ, և Մրմրեանի գիրքը կը դատափետէ, ա՛յն մտօք որ Բողոքականութեան հոսանքին դէմ Տէրոյենց ծայրայեղօրէն պայքարած է։ Ի՞նչ է Բիւզանդիոնի նպատակը, երբ այս տողերը կը գրէ։ Տէրոյենց իր ժամանակին մարդն էր. և երբ Բողոքականութիւնը սկսաւ Հայ եկեղեցիին դէմ գործել նորադարձ ազգակիցներու և եռանդաբորբ միսիոնարներու խօսքով ու հրատարակութեամբ, Տէրոյենց Հայ Եկեղեցիին վարդապետութիւնները չջատագովե՞ց։ Երկու հատքի վրայ կաղալը անհերքելի բարոյական մըն է, մանաւանդ կրօնքի մասին, որ ամէնէն աւելի հաստատ համոզումներէն կ'ախորժի ու կ'օգտուի։ Բիւզանդիոն իր համոզումներուն քաջութիւնը պէտք է ունենայ և պէտք չէ կմկմայ, և իր մատին ցոլացնէ մերթ հիւսիսային մերթ հարաւային կողմը, ըստ պարագայից։ Տէրոյենց քննադատելի շատ մը կողմեր կրնայ ունենալ իբրեւ գրագէտ, իբրեւ աստուածաբան և իբրեւ իմաստասէր, բայց նորալուծ Բողոքականութեան դէմ Թումբ կանգնելու և իր Եկեղեցիին վարդապետութեանց ախոյեան ըլլալու փառքը պիտի հնչեցնէ միշտ անոր համբաւը անո՛նց ականջին՝ որոնք առանց երկու հատքի վրայ կաղալու իրենց եկեղեցիին վրայ հաւատք ունին ջերմեռանդօրէն։ Հոս ո՛չ բարեպաշտութիւն կայ, ոչ կրօնասիրութիւն, ի՛նչ փոյթ իմաստով որ կը գործածուին այդ բառերը Բիւզանդիոնի կողմէ։ Շնորհակալութիւն կը պարտինք Մրմրեանի, որ բերելով ալ Տէրոյենցի արժանիքը, անոր խնամքիւնը պարզելով ու մարդը պատկերացնելով, և ապագայ գնահատիչները Մրմրեանի գրքով պիտի առաջնորդուին, ոչ թէ ասոր անոր աչքը մտնելու նպատակաւ Բիւզանդիոնի անյարիր ախոյանոյ գրութիւններէն։

Շնորհաց 1907 Թուականին Բիւզանդիոն ողջունեց, որդեգրեց, հրատարակեց Երուանդ Թուլայեանը, այդ... անբարոյական Կամոզը, որուն հասցէին տարիներով կը նետէր նախատական մակդիրներ։ Ասո՞ր ի՛նչ ըսենք, կե՞ղծ բարոյականութիւն, սո՞ւտ բարոյասիրութիւն։ Բայց ուշադրութիւն ըրէ՛ք, արձանագրելիք իրողութիւն մըն է այս. Նոր Տարիին սկիզբը գոնէ Արհամարհուած, պժգալի Կամոզը ոտքերը երկնցուց այդ Թերթին առաջին էջերուն վրայ, իր... բարոյական սաւանով, թէեւ ա՛յնքան անհամ ո՛րքան համով է ընդհանրապէս Կամոզ Մանզումէի մէջ, եթէ երբեմն սանձարձակ չըլլայ։ Բարոյականութի՞ւն թէ ընթերցողի ծարաւ։

Պարագայ մըն ալ, որ «բիւզանդական» բարոյականութիւնը կը յատկանշէ։ Բիւզանդիոն տարուան բոլոր հրատարակուած գիրքերուն անուանաշարքը կը տպէ. բաց ի... բաց ի... գուշակեցէ՛ք, բաց ի... Թաւրիմեն «Տունէն Ներս»ը հրատարակութենէն։ Հոգ չէ թէ ցարդ անոր անունը բերանը չառաւ, հոգ չէ թէ չծանոյց անոր հրատարակութիւնը. բայց երբ տարուոյն վերջը բոլոր հրատարակուած գիրքերը կը թուէ, «Տունէն Ներս»ը ինչո՞ւ զանց կ'ընէ, ինչո՞ւ «Տունէն Ներս»ը, որ մէկ օրինակ մը իսկ չհիացնէ մէկուկէս ամիսէն, հակառակ Բիւզանդիոնի մէջ ծանուցուած չըլլալուն, մինչ ծանուցեալներէն արցակներով կը սպասեն գրավաճառներուն մօտ։ Պաշտօնակցի նախա՛նձ և բարոյականութի՛ւն, ասոնք երկուքը գիրար կը բանե՞ն մի՞թէ։ Եթէ Մանզումէի խմբագրապետին հեղինակութիւնը մեծ մասամբ հրատարակուած գրութիւններու ամփոփումն էր, — առարկէ բարոյախօսը, — իր Թուարկած հրատարակութեանց մեծ մասն ալ այնպէս էր։ Ինչո՞ւ ուրեմն։ Հանրային բարոյականութիւնը այսպէ՞ս կը պահանջէ։ Այսպիսի բարոյականութիւն մը պատշաճ է անուանել «Եռաձայն Բարոյական»; քանի որ պեօրէկն ալ Եռաձայն անուանուեցաւ։

* * *

Եռաձայնին դղրդումէն վերջ մեր ականջները խլխլացին Ուսումն. Խորհուրդին նոր կրթական ծրագրին վըլվըլուքներով։ Ամբողջ տարին, 1906ի ամբողջութիւնն ալ ծրարուած 1907ի տրցակին մէջ, ամէն շաբաթ իմացանք կրթական Ծրագրին բարեփոխութեան շուրջ որոշումներ, «եղաւ, կ'ըլլայ կոր»ի բացատրութիւններ, ու այսօր երբ կը պարտաճարուինք ողջունել 1908 տարւոյն արշալոյսը, հակառակ այդ որոշումներուն՝ տակաւին որոշ բան մը չենք գիտեր եղածին կամ ըլլալիքին վրայ։ Ի՞նչ կը բարեփոխուի, և հինին բարեփոխութեան կէտերը որո՞նք են։ Կը սպասէինք որ ամէն շաբաթ օր Ուսումն. Խորհուրդը մաս առ մաս ճշգրիտ տեղեկութիւններ տար մեզի բարեփոխեալ կէտերուն վրայ, որպէս զի դիտողութիւններ ըլլային, բան մը հասկնայինք ու միտքերը պատրաստուէին։ Ծարպիկ տեղեկաբերներու շնորհիւ, պատառ պատառ բաներ մը իմացուեցաւ, բայց ընդհանուր որոշ գաղափար մը կազմել անկարելի եղաւ ամբողջ տարուան տեւողութեան միջոցին, և այսօր կը մնանք դարձեալ նոյն անորոշութեան մէջ, ուր կը թաթթափէինք արդէն 1906ի վերջերը այդ կրթական ծրագրին շուրջ։ Հրատարակութենէն վերջ ծրագիրը պիտի գործադրուի մեր վարժարաններուն մէջ. ա՛լ ըսելիք չի մնար, առարկութիւնները անլսելի կը դառնան։ Ուսումն. Խորհուրդին գործելու այս եղանակը բնականաբար իր արդարացուցիչ պատճառը պէտք է ունեցած ըլլայ, պատճառ մը՝ զոր թափանցելու կարողամտութիւնը կը պակսի հասարակ մահկանացուներուն։

Բայց բուն իրողութիւնը ա՛յն է թէ դաստիարակութիւնը մեր մէջ այսօր ի՛նչ վիճակի մէջ կը գտնենք։ Նախնական կրթութիւնը, որուն պէտք է միտին առաւելապէս մեր ջանքերը, կ'արդարացնէ՞ այն մեծադղորդ յայտարարութիւնները և հանդիսաւոր ցոյցերը, որոնցմով կը գեղերփնենք զայն յատուկ օրերու մէջ։ Կրթութեան ջիղը ուրիշ հանրային հաստատութիւններու նպատակայարմար ընթացքին նման դրամն է միշտ։ Մեր վարժարաններու նիւթական կարողութիւնը ի՛նչ է, և այդ «ինչ»ով ի՛նչ արդիւնք կրնանք ակնկալել։ Իւրաքանչիւր Թաղի վարժարան միեւնոյն ծրագրի վրայ քալեցնելու համար, նախ պէտք է հաւասար ելմտացոյց մը պատրաստել։ Ինչ որ Բերայի վարժարանին համար կ'որոշուի իբրեւ ուսմանց առարկայ, կարելի՞ է գործադրել Պալաթի համար, զոր օրինակ, կամ Տօլապ-Տէրէի համար։ Խոհեմութիւնը ա՛յն ըլլալ կը թուի որ նախակրթութեան համար կարելի եղածին չափ պարզ ու տանելի ծրագիր մը գծուի, կանոնաւորապէս կարդալ, գրել, հաշուել սովրեցնել, բնական ու իրագիտական համեստ ծանօթութիւններ տալ, կրկնութիւններով հանդերձ, մայրենի լեզուին ուսումը բաւական կարեւոր չափով աւանդել, կրօնական ու բարոյական պարտաւորութեանց վերահասու ընել, ու այս ամէնը հաստատուած ա՛յնպիսի ելմտացոյցի մը վրայ, զոր կրնայ տանիլ հաւասարապէս ոեւէ Թաղի նիւթական կարողութիւնը։ Իսկ եթէ կարգ մը Թաղեր աւելին ունին կարողութիւն, անոնց համար յաւելուածական ծրագիր մը պատրաստել, մանրակրկիտ քննութեամբ ելմտացոյցը ճշդելէ վերջ միայն։ Առանց նիւթական հաշիւը և անոր հետեւութիւնները կցելու կրթական ծրագրի պատրաստութեան հետ, աւելորդ յոգնութիւն է ամէն բան, կեղծիք է, անիմաստ ցոյց մը, որմէ միամիտները կրնան խաբուիլ, այդ նպատակաւորյարդարումէն։ Իւրաքանչիւր Թաղի մեր զաւակները մեզմէ իրաւունք ունին սպասելու համեստ կրթութիւն մը, ըլլայ ձրի, ըլլայ թոշակաւոր. իւրաքանչիւր Թաղ կամ եկեղեցի իր կալուածը ունի առաւել կամ նուազ չափով, և իւրաքանչիւր եկեղեցի հասոյթ եթէ խղճամիտ հոգածութեամբ յատկացուի նախակրթութեան պէտքերուն, արդիւնքը աւելի կ'ըլլայ միշտ։ Ես չեմ կրնար ըմբռնել որ կարգ մը եկեղեցիներ իրենց սովորական հասոյթներէն մաս առ մաս գումար մը աւելցնելու կ'աշխատին, պահելու և ապագային կալուած մը

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ)(55)(

Կիրքին Զոհերը

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԺԹ.

ԱՆՁՆՈՒԷՐ ԲԱՐԵԿԱՄ ՄԸ

Վարագոյրը դարձեալ բացուեցաւ, մարքիզուհին մեծ ուշադրութեամբ թատերաբեմը կը դիտէր որպէս թէ խիստ կը հետաքրքրուէր ներկայացումէն. Վարագոյրը գոցուելէ ետք Կասթօն վար իջաւ ու Նովանթէլի քով գնաց զայն մարքիզուհիին օթեակը հրաւիրելու համար։

—Ի՞նչ ըրիր տեսանք, հարցուց Նովանթէլ։

—Բան մըն ալ չհասկցայ, պատասխանեց Կասթօն, ասկէ տարօրինակ կին չկրնար ըլլալ, մերթ կը խնդայ մերթ ալ կը տխրի, երբ սովորական դէպք մը կը խօսի Օբէրայի պարահանդէսին ու սրահին նկատմամբ։

—Ատոնց բոլորը ջիղերուն գրգռուելուն արդիւնքն են. ի՛նչ ըսաւ սպանութեան գործին համար։

—Բան մըն ալ չըսաւ, մինակ կացուցենէն կը հասկցուէր որ շատ բան գիտէր այդ դէպքին նկատմամբ. զգացի որ խոյս կուտար Ժիւլիէթի սպանութեան վրայ խօսելէ։

—Սխալած ես բարեկամս, դո՛ւն չես ուզեր հարցնել։

—Ո՛չ, ընդհակառակը՝ թէեւ փորձեցի բերանը փնտռել, բայց չյաջողեցայ, բուն իսկ խնդիրին ամէնէն կարեւոր վայրկեանին վարպետ դարձուածքով մը խօսակցութեան ընթացքը փոխեց, միեւնոյն ժամանակ սկսաւ ցեբասաններուն անունները հարցնել, այս Պարանքօսի մարքիզուհին ճշմարտապէս նմանը չտեսնուած կին է։

—Յաջողեցա՞ր սիրահարի դեր առնել իրեն հանդէպ։

—Ոչ, առանց փորձ չըրի, վստահ եմ որ ծաղրելի պիտի ըլլայի եթէ առանց բան մը ընէի։

—Տե՛ս ո՛րչափ ճարպիկ է եղեր սրիկայ Բրէպօր. տե՛ս օթեակին մէջ սկսած է սիրաբանել։

—Զգէ՛ սա ապուշը, ժամանակ չունիմ առանց մարդոց վրայ մտածելու, ես անոր ի՛նչ սարսափ, ի՛նչ ցիմար, ի՛նչ տխմար ըլլալը գիտեմ. ամէն բանի մէջ կը նետուի, միշտ խայտառակ ըլլալու պայմանով, կ'աղաչեմ, զիս բաղդատութեան մի՛ դներ այն ձախաւերին հետ։

—Ի՛նչ որ է, «անիկայ» ձգենք, մարքիզուհին զիս կը ճանչնա՞յ արդեօք։

—Այո՛, ո՛չ միայն կը ճանչնայ, այլեւ դիտողութիւն ըրաւ քեզի հետ չտանելուս համար։

—Դո՛ւն ի՛նչ պատասխան տուիր տեսնանք։

—Ըսի թէ դուն ընկերային նրբութիւններէ շատ չես ախորժիր, ինք սակայն պնդեց որ անպատճառ քեզ իրեն ներկայացնեմ։

—Ո՛ր ատեն կ'ուզէ որ ներկայանամ իրեն։

—Հիմա կ'սպասէ օթեակին մէջ, քեզի հոն տանելու պաշտօնով զրկեց զիս հոս, հիմա կարգը քեզի եկաւ, հրամմէ տեսնանք, դո՛ւն սիրաբանէ մարքիզուհիին հետ։

—Ես թէեւ չեմ ախորժիր մարքիզուհիին նման կիներէն, բայց եթէ հարկը պահանջէ ամէն բան պիտի ընեմ, նոյն իսկ զիս սիրահար պիտի ներկայացնեմ իրեն, կրնաք վստահ ըլլալ ասոր, տեսնենք պիտի կրնա՞մ յաջողիլ, գուցէ մարքիզուհին մերժէ զիս, և սակայն ես առանց յուսահատելու, պիտի շարունակեմ ընթացքս։

Նովանթէլ խիստ վայելչաձեւ ու համակրելի երիտասարդ մըն էր. եթէ ուզէր կրնար զինքը սիրցնել շատ մը գեղանի կիներու. և սակայն վերջին ծայր լուրջ էր ու մինչեւ հիմա չէր փորձած առանց սիրային արշաւներ։ Նովանթէլ կը սիրէր այն տեսակ աղջիկները, որոնք բնաւ գաղափար չունէին արկածախնդրական կեանքին վրայ ու ծնողական հովանիին տակ մեծցած համեստ ու պարկեշտ կեանք կը վարէին. և սակայն խեղճ Պէաթ Լիսթրալի անմեղութիւնը ապացուցանելու համար ամէն բան աչք առած ըլլալով հետեւեցաւ Կասթօնի ու երկուքը մէկէն դէպ ի Մարքիզուհիին օթեակը ուղղուեցան. հազիւ ներս մտան, տեսան որ Բրէպօր օթեակին խորը քաշուած՝ կը խօսակցէր մարքիզուհիին հետ, Կասթօն վերջին ծայր սրտնեղած պատրուակ մը ստեղծելով օթեակին դռնէն մեկնիլ կը պատրաստուէր. խորամանկ մարքիզուհին սակայն կռահելով այս պարագան։

—Շնորհակա՛լ եմ պարո՛ն Բրէպօր, ըսաւ, գալ շաբթու կը տեսնուինք Սիմթօնի սրահը։

Մարքիզին այս խօսքը նշանակալից էր, Բրէպօր կամայ ակամայ ողջունելով մեկնեցաւ։ Մարքիզուհին Կասթօնի դառնալով.

—Աղէկ որ եկաք, ըսաւ, աս մարդը պիտի ճաթեցնէր զիս իր տաղտկացուցիչ խօսակցութիւնովը. կէս ժամէ ի վեր խեղճ աղջկան մը բանտարկուիլը կը պատմէր, չէր կրնար մէջէն ելլալ. Թշուառ աղջիկը մօտէն կը ճանչնայի, այս տարի մէկ քանի անգամ երգած էր մեր սալօնին մէջ ճիշդ այն պահուն երբ պատրուակ մը կը փնտռէի Բրէպօրը ճամբու դնելու. դուք ներս մտաք ու զիս փրկեցիք այս տաղտուկէն։

Մարքիզուհին ետքը ինքզինք ամփոփելով։

—Ներեցէք, ըսաւ, պարոն խօսքերով գլուխնիդ ցաւցուցի, հիմա հարկ չկայ ներկայացումի ձեւակերպութեան. զիրար կը ճանչնանք, ես շատ աղէկ կը ճանչնամ զձեզ, բնականաբար ձեր բարեկամն ալ ձեզի չափ ազնիւ պէտք է ըլլայ. հետեւաբար ասկէ մեծ յանձնարարութիւն չկրնար ինծի համար, պայմանադրական ձեւակերպութիւնները ձգենք, եթէ կ'ուզէք։

Մարքիզուհիին այս խօսքերը չուրախացուցին Նովանթէլը. հասկցաւ որ այս կինը իր նախապէս ենթադրածէն աւելի խորամանկ է ու վարպետորդի, ուստի անմիջապէս առաջ անցնելով վերջին ծայր կենցաղագիտութեամբ,

—Ճշմարտապէս երախտապարտ կը ձգէք զիս տիկին, ըսաւ. բարեբախտ եմ ինծի նկատմամբ ձեր ցոյց տուած համարումին առթիւ. ես ալ ճիշդ ձեզի պէս չեմ սիրեր ձեւակերպութիւնները, մէկ մըն ալ գիրքերուն յառաջաբանէն կը նեղուիմ. իմ կարծիքովս մարդ շուտով և ուղղակի պէտք է բացատրէ միտքը ու ըսելիքը արձակ համարձակ խօսի, կեղծ ու պատիր ծեքծեքումները ջիղերուս կը դպչին։

—Մինակ անո՛նք, Բրէպօր ալ ջիղերնուդ կը դպչէր, այս մարդը ճշմարտապէս անտանելի գլխու ցաւ մըն է։

—Այո՛, այն հաւատքը ունիմ թէ ամէն մարդ կը սիրէ զինքը, կարծեմ ձեր սալօնը կ'ընդունիք զինքը։

—Այո՛, ես չեմ կրնար դուռս փակել տունս եկող հիւրին առջեւ, բայց սրտակից բարեկամներս շատ սահմանափակ են. Բրէպօր մանաւանդ՝ բնաւ չէ կրցած բարեկամս ըլլալ. ձեր յաճախած ընկերը կ'երթեւեկէ կարծեմ. հետեւաբար դուք ալ կը ճանչնաք զինքը։

—Շատ քիչ։

—Խնդալիք բան չէ՞. ինծի սիրային առաջարկներ ընել յանդգնեցաւ։

—Ամէնուն հետ ալ առանց կը վարուի Բրէպօր. հետեւաբար պէտք է ներէք իրեն։

—Ուրեմն ես ալ մտադրութիւնս ըսեմ թէ, պարոն տեղը յոգնութիւն թող չառնէ Բրէպօր. ամէնէն առաջ անոր անձը չեմ սիրեր ես. երկրորդ՝ առանց էրիկ մարդիկներէն զզուանք կ'զգամ. երեք ժամ տեւող սիրաբանութենէ մը աւելի կաթիլ մը արցունքէն կ'ազդուիմ. ես կը սիրեմ հպարտ էրիկ մարդիկը որ չեն զիջանիր իրենց սէրը խոստովանիլ ու կը տառապին. կ'ուզեմ որ սէրը ե՛ս փնտռեմ ու ես գտնեմ սիրելիք անձս։

(Շարունակելի)

դնելու համար, մինչ Թաղին դպրոցը պարտքի տակ կը հեծէ, կրթական ծրագիրը աւելորդ զարդ մը կ'ըլլայ, և այս ամէնը ի վնաս մեր գաւառներուն նախակրթութեան: Թաղ. Խորհուրդներուն իրաւասութեան սահմանը պէտք է գծել, անոնց պէտք է հասկցնել թէ ի՛նչ կերպով գործածելու է եկեղեցիին հասոյթը: Թաղ. Խորհուրդի գանձապետները իրենց համար պատիւ կը համարին միշտ իրենց օրով մնացուկին մէջ գումար մը աւելցնել, իրենց անունով պանծալ գալ, յաջորդներուն համար թէ իրենց օրով սա՛ չափ գումար մը աւելցաւ: Բայց վարժարանին վիճակը, ուսուցիչներուն նիւթականը: Հո՞գն է իրենց այս վիճակը: Հաւատացէք թէ ողբալի է այս վարմունքը, ո՛չ միայն ողբալի, այլ նաև վնասակար է վարժարանին, հետևապէս Թաղին բարոյական կացութեան: Նախակրթութիւնը իւրաքանչիւր Թաղականի անխախտելի ու անվիճելի նպատակը պէտք է ըլլայ. եկեղեցիին պայծառութիւնը, վարժարանին բարեկարգ վիճակը և աղքատաց խնամակալութիւնը, ինչպէս կը տրամադրէ Օրէնքը: Աղքատախնամները հիմա իրենց որոշ հասոյթները ապահոված են մեծ մասամբ, հետևապէս կարևոր բեռ մը ելած է Թաղականներէն, որոնք պարտին վարժարանին դարձնել աւելի ուշադրութիւն:

Ամփոփելով 1907ի կրթական արդիւնքին համար մեր տարած ջանքերուն պատմութիւնը, 1906ին վրայ երբեք առաւելութիւն մը չենք տեսներ, ինչպէս նախորդ շրջաններուն մէջ:

* * *

Թեմական-եկեղեցական նորութեանց մէջ 1907ի շրջանին նկատողութեան արժանի են միայն Դպրեվանքի Փ. Վանահայրութեան, Երզրումի Առաջնորդութեան, Սեբաստիոյ Առաջնորդութեան փոփոխութիւնները, և Դանիէլեան Տ. Ներսէս վարդապետին նոր պաշտօնը: Այս վերջինէն սկսելով, կը հարկադրուինք ըսել թէ Տ. Ներսէս վրդ. մեր եկեղեցականութեան մէջ տարօրինակ թիփ մըն է, ո՛րքան շատ ունի հաւնող, ա՛յնքան ալ բազմաթիւ են իր հակակիրները: Իր ինքնութիւնը վերապահող անձնաւորութիւն մըն է: Ո՛չ իր ծանուցեալ բարեպաշտութեան կրնաս վստահիլ, և ոչ իր կրօնական լայնախոհութեան: Պարագաներու համեմատ խիստ բարեպաշտ է, դարձեալ պարագաներու համեմատ կրօնական լայնախոհութեան թափչներ կուտայ իր ճառերուն: Սիսի ժառանգաւորաց վարժարանին Տեսչութիւնը այս կերպ անձնաւորութեան մը յանձնելէն խեր չենք տեսներ մենք: Վերջին ծայր փափաք մը ունի զինքը յիշեցնելու, Կ. Պոլսէն մեկնած օրէն մինչև վերջին օրս գրեց ու գրեց, կարծես բնաւ ուրիշ մտածում չունի: Ճամբու նօթերը բանաստեղծութիւն, սէր էին, ուղևորի յիշատակներ, աստուածաբանութիւն, գիտութիւն, գովեստ, պարսաւ, ամէն բան: Բայց մեզի ա՛յնպէս կը թուի թէ ուղղմտութիւնը անպատճառ գրելուն մէջ չի կայանար. Եթէ մեր վարդապետները քիչ մը քիչ գրեն, ու իրենց հոգևոր կոչումին պարտաւորութեանց աւելի ծառայեն, իրենց ուխտին աւելի հաւատարիմ ըլլալու ուղղութեան մէջ կը գտնուին: Ասոնք ուրիշ հոգևոր գործ չունի՞ն, լրագրական հրապարակը այս ո՞րքան հրապոյր ունի եղեր: Սկիւտարի Ս. Կարապետի նախորդ քարոզիչը շատ լաւ կ'ընէ քիչ գրելով և աւելի միտք զբաղեցնելով իրեն յանձնուելիք ժառանգաւորաց վարժարանին Տեսչութեան վրայ, որուն արժանի ըլլալու համար պէտք ունի ուսումնասիրութիւններու, և թեթև ափյափոյ յօդուածագրութիւններ չեն կրնար լրացնել պաշտօնին թերի կողմերը: Շապին Գարահիսարի Առաջնորդ Տ. Սմբատ վրդ.ի Երզրումի երթալուն առթիւ ակէց առաջ մեր խորհրդածութիւնը ըրինք արդէն: Արժանայարգ վարդապետը ի՛նչ ալ որ մտածէ այդ իրողութեան վրայ, մենք, իր բարեկամը, պիտի փափաքէինք որ իր շինած բոյնը չաւերէր, և հիննար իր թեմին մէջ, ուր ա՛յնքան կը սիրուէր և ա՛յնքան օգտակար կ'ըլլար: Եկեղեցիին «խորթին» պէտքերէն աւելի «պարզ» պէտքերուն արժանապէս ծառայելու կարողութեամբ միայն օժտուած է Տ. Սմբատ վարդապետ: Տ. Թորգոմ վարդապետ Վիճակի մը առաջնորդութեան կոչուելու էր, որպէս զի Դպրեվանքին Փ. Վանահայր ըլլար Տ. Բաբգէն վրդ.: Այս իրողութիւնն ալ յաջողուեցաւ ի գլուխ հանել Շնորհաց 1907 թուականին:

Երուսաղէմի հայկական խնդիրներուն երկու պատուիրակներէն աշխարհականը դարձաւ Կ. Պոլիս, իսկ եկեղեցականը կը մնայ տակաւին Երուսաղէմ, յուսով և յերկրպագութիւն Տնօրինական վայրերուն:

Տարուան ընթացքին մէջ շատ խօսուեցաւ Իսահէքօրի կտակին և Ամուսնալուծման հրահանգին վրայ: Այդ կտակին պարագաները ծանօթ են ամէնուն և իւրաքանչիւրը իր կարծիքը կազմած է արդէն, և ամէնէն ողջամիտ ու ձեռնհաս մարդիկ — կարևոր փաստաբաններ ու հրապարակագիրներ — պարզեցին արդէն անոր իրադարձութիւնները, և գործը մնաց այն անբանելի վիճակին մէջ: Ամուսնալուծման հրահանգը չենք գիտեր թէ պիտի գործադրուի ի՛նչ կերպով ու խմբագրուեցաւ: Բայց յայտնի է թէ հոգևոր բարձրագոյն իշխանութեան անկ է միայն ամուսնութեան, ամուսնալուծման մասին ընկալեալ կանոնները սահմանել, բարեփոխել և վճռել: Այդ հրահանգը անշուշտ փորձ մըն էր միայն եկեղեցականութեան մէկ մասին հայեացքները պարզաբանող, և ինքնին հարկ չէր պատասխանատուութեան տալ վայն առանց եկեղեցական նուիրապետութեան անտրամաչափելի վաւերացման բովէն անցընելու: Հետևաբար չարժեր այդ փորձին վրայ իբրև լուրջ բանի մը վրայ ծանրանալ երկարօրէն:

* * *

Գրական տարի՞ն: Ամբողջ հրապարակագրութիւն: Ի՛նչ որ ալ ըսեն չքաչողները լրագրութեան վրայ, լրագրութիւնն է որ մեր մէջ կը մարմնաւորէ ամբողջ մեր մտաւորական ոյժը, ոչ թէ պաշտօնով միայն հրապարակագիրներուն, այլ նաև ամէն անոնց՝ որոնք այդ փեթակին քար նետելով հանդերձ, կը փափաքին ներս մտնել, պարփակուիլ փեթակին մէջ իբրև հիւր մեղուներ: Հոգ չէ, թո՛ղ քար նետեն լրագրութեան դէմ, բայց թո՛ղ խղճմտօրէն խոստովանին թէ հանրութեան ամէն դասակարգերուն մտաւորական հացը լրագրութենէն է որ կը քամուի: Լրագրութիւնն է որ կը ցոլացնէ համաշխարհիկ կեանքը իր բոլոր մանրամասնութիւններուն մէջ, գիտական նորութիւններէն սկսեալ մինչև մանրավէպերը:

Բայց այս կարևոր նիւթին վրայ կ'արժէ քիչ մը աւելի անդրադառնալ մեր վաղուան թուով:

ԽՐ. Տ. ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԻ ՊՈՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

13 Յունվար 1908

Ֆրանսական 3%		95.50
Օսմանեան Միացեալ	գոց.	95.275
» »	բաց.	95 30
Երկաթուղի		171.—
Պանք Օթթօման		694.—
Պոլիս Պարա Այտըն		418.—
Թրանսվաալ		49.75
Րիօ Թինթօ		1674.—

Գրադարան կազմել ուզողները թող կարդան Դ. Երես Մարգարեան Գրատան ազդը.

ԱՐՏԱՔԻՆ

1907-1908

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԱՐԻՆ

Գ.

Տարւոյն ընթացքին մէջ նշանակելի է Սպանիոյ դիրքին բարձրացումը: Ֆրանսայի և Անգլիոյ դաշնակցութիւնը ճիշդ ձեւ մը առաւ 1907ին: Ալֆոնսօ թագաւոր Անգլիոյ արքունիքին ա՛նքան մօտ իշխանուհիի մը հետ ամուսնութիւն կնքած ըլլալով, իր երկրին և Մեծին Բրիտանիոյ աւանդական բարեկամութեան յարաբերութիւնները աւելի մտերմացան, և Կարթագէնէի մէջ երկու վեհապետներուն տեսակցութիւնը վերջնական կնիքը տուաւ քաղաքական դաշնակցութեան: Իրաւ է թէ այս դաշնակցութիւնը նոր պատասխանատուութիւններ կը ծանրացնէ Սպանիոյ վրայ, բայց անոր աւանդական բարձր դիրքը պահպանելու համար անգլեֆրանսական բարեկամութենէն ու դաշնակցութենէն աւելի նպատակայարմար քաղաքականութիւն չէր կրնար ըլլալ իրեն համար: Ալֆոնսօ ԺԲ.ի օրով, պահ մը Սպանիա յարեցաւ Երրեակ Զինակցութեան կողմը, և անհ քիչ ատենէն Սպանիա գերմանական շրջանակին մէջ պիտի դառնար, բայց Քրիստինէ Մայր-Թագուհին խնամակալութեան իմաստուն Վարչութիւնը իրերը պահեց գովելի միջին ճամբուն վրայ, մինչև որ ժամանակի ընթացքին մէջ սպանիական դիւանագիտութիւնը պատչաճ համարեցաւ իր երկրին ապագայ ու ներկայ շահերուն նկատառութեամբ, մերձենալ Անգլիոյ, ամուսնութիւն կնքել բրիտանական արքունիքէն, և յարմարագոյն կերպով սպանիական քաղաքականութիւնը հաշտեցնել անգլիական քաղաքականութեան հետ, դաշնակցելով Ճիպրալթարի իր դրացիին և ասոր բարեկամ ու իրեն ցեղակից Ֆրանսայի հետ: Միջին Եւրոպայի քաղաքականութիւնը այս կերպով ճշդուեցաւ, Ֆրանսայի, Անգլիոյ, Սպանիոյ և Իտալիոյ դաշնակցական բարեկամութեամբ, որ որոշ ձեւ մը առաւ 1907 տարուան մէջ:

* * *

Տարին ամբողջ դռուաց Ատլանտեան ովկիանոսին միւս կողմէն եկող Տնտեսական Տագնապին աղաղակներէն: Փարոնը շատ գէշ անցած էր արդէն Միացեալ Նահանգաց գործի աշխարհին վրայէն: Պատասխանատու նկատուեցան Թրըսթները և սեղանաւորական հսկայ հաստատութիւնները, որոնք իրենց իրենց ձեռքով ձեւած ու պատրաստած կանոններով հրապարակը ողողած էին ամէն տեսակ թուղթերով: Ամբողջ գարնան և ամրան միջոցին Րուզվելթ Նախագահին Վարչութիւնը միջոցներ ձեռք առաւ Թրըսթները ահաբեկելու, անոնց պետերը վհատեցնելու, մինչև իսկ դատական ձեռնարկներով անկարողութեան մատնելու զանոնք: Ջոն-հինգ ամիս շարունակ դատի կը կանչուէր Րոքֆէլլըր, որ ո՛չ ուրեք էր: Միացեալ Նահանգաց ամբողջ շրջանը ըրին գտնելու համար Քարիւղի Իշխանը, բայց ո՛չ ուրեք կը գտնուէր: Քարիւղի Թրըսթին բոլոր կեդրոնական մթերանոցները նայուեցան, մեծահարուստ անձնաւորութիւնը ո՛չ ուրեք կը գտնուէր, մինչև իսկ ըսուեցաւ թէ չօգիացած է իր... քարիւղին պէս: Օր մը յանկարծ իմացուեցաւ թէ Մր. Րոքֆէլլըր բազմամարդ քաղաքի մը Մկրտական Եկեղեցիին մէջ դրամ աւելցնելու և խնայողական սկզբունքներուն վրայ քարոզ մը խօսեր է ի ներկայութեան խուռն բազմութեան, մինչ ի բացակայութեան իրեն դատարանը իր Թրըսթը դատապարտած էր ՔՍԱՆԸ-ՀԻՆԳ ՄԻԼԻՈՆ տոլար տուգանքի: Բայց անկէց ի վեր չլսուեցաւ թէ այդ տուգանքը գանձուեցաւ թէ ոչ: Երկաթուղիներու Թրըսթին պետ, ուրիշ ջոջ մը, Մր. Հէրրիմէն, ճակատաբաց իր դատը պաշտպանեց հրապարակաւ, և Թրըսթներուն ջատագով կանգնեցաւ, նոյն ինքն Մամուլին մէջ պայքարելով Մր. Րուզվէլթի հետ: Ամէն կողմէ Թրըսթները ձայն բարձրացուցին և բարձրացնել տուին: Մր. Րուզվէլթ իր ծրագիրէն չհրաժարեցաւ, սպառնաց օրէնքի, կանոնի բերել Թրըսթները, անոնց չահատակութիւնները սահմանափակել, և խորհրդարանին քուէարկել տալ ա՛յնպիսի օրինագիծեր, որոնցմով կարելի ըլլայ փրկել միանգամ ընդ միշտ ամերիկեան սեղանաւորութիւնը և Պանքաներու թուղթ հրապարակ հանելու իրաւասութիւնը ռեղմել: Թրըսթի պետերը գլուխ թօթուեցին, և սկսան սեղանաւորական ա՛յնպիսի քաղաքականութեան մը հետևիլ, որուն յոռի արդիւնքները տեսնուեցան 1907ի աշնան:

ԹՈՔԵՐՈՒ ՎՐԱՅ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆ.— Պերլինի Քաղաքապետական հիւանդանոցին բժիշկներէն Բրոֆ. Քէօրթէ Պերլինի Բժշկական Ժողովին առջև բանախօսութիւն մը արտասանեց հիւանդներու թոքերուն վրայ վիրաբուժական գործողութեանց իր փորձերուն մասին: Բրոֆ. Քէօրթէ կ'ըսէ թէ մինչև վերջերս բժիշկները հակառակ էին թոքերու վրայ գործողութեանց, բայց այս մասին մեծ յառաջդիմութիւն եղած է վերջին մէկ-երկու տարուան մէջ: Ինք անձամբ շատ մը գործողութիւններ կատարած է վէրքէ քաղկեղէ և թոքային ուրիշ հիւանդութիւններէ տառապող հիւանդներուն վրայ: 28 ենթականերէն 20ը բոլորովին բուժուած են:

Թոքային ուրիշ հիւանդութիւններէ տառապող ենթականերու վրայ գործողութեանց արդիւնքը նուազ նպաստաւոր եղած է: 15էն 4ը միայն բոլորովին բուժուած են: Տր. Քէօրթէ նկարագրեց նաև թէ ի՛նչպէս առթիւ մը հիւանդ թոքի մը ամբողջ մէկ փերթը հանեց, որմէ վերջ ենթական, ութը տարու տղայ մը, բոլորովին բուժուեցաւ: Այս տղան ժողովին ներկայացուեցաւ:

Աւկուսթա հիւանդանոցին բժիշկներէն Բրոֆ. Բրաուէր, մանրամասն տեղեկագիր մը կարդաց գործողութեան մը վրայ, որով վերցուց հիւանդի մը աջ թոքին մէկ փերթը: Հիւանդը բոլորովին առողջացաւ: Ժողովին առջև կարդացուեցան նաև ուրիշ երեք գերման վիրաբոյժներու նմանօրինակ գործողութիւնները:

ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ «ԼՈՅՍ»Ը

Անոնք որ առիթ ունեցան երէկ կարդալու նոր կարգադրութեամբ հրատարակուած «Լոյս» չաբաթաթերթը, բնականաբար գոհունակութեամբ տեսան Մամուլի օրըստօրէական զարգացումին պատուաբեր ապացոյցներէն մէկը: Գրականութիւն և գեղարուեստ, երկու առաւելութիւններ որոնցմով կը փայլի «Լոյս»ը և որ ալ աւելի խնամուած պայմաններու տակ հրատարակուելու ամէն վստահութիւն կը ներշնչէ: Խմբագրապետութիւնը յանձնուած է ծանօթ հրապարակագիր Արամ Անտոնեանի, որուն այս ճիւղին մէջ ունեցած ձեռնհասութիւնը անվիճելի է: Իսկ վարչութիւնը, ստանձնած է Թերթիս Տնօրէնութիւնը որ մտադիր է ամէն զոհողութիւն ընել գրական և գեղարուեստական տիպար թերթ մը հանդիսացնելու զայն: Անոնց, որ կաղանդի նուէր մը ընել կուզեն իրենց սիրելիներուն, յանձնարարելի է «Լոյս»ը որ ոչ միայն ընթերցողին միտքը կը լուսաւորէ այլ անոր ճաշակն ալ կը նրբացնէ: Երէկ արդէն իսկ սպառած էին հրապարակ ելած թիւերը, որոնցմէ ունենալ փափաքողներ պէտք է փութան այսօր: 40 էջէ բաղկացած այս թիւը կը ծախուի 40 փարայի:

ՄԱՆՉՈՒՄԷ
ԻՐ ԲՈԼՈՐ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ
ԵՒ ԸՆԹԵՐՑՈՒՀԻՆԵՐՈՒՆ
ԿԸ ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԷ
ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ

ՔՐՈՆԻԿ

ԿԱՂԱՆԴԸ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ ՄԷՋ

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ ՓՈՔՐԻԿՆԵՐԸ

Հիւանդանոցի փոքրիկները ու պատսպարեալներն ալ երէկ գիշեր, ճիշդ ձեզի պէս հաւաքուեցան մրգառատ սեղաններու շուրջ և ուրախ զուարթ ճռուողելով ամէնքին Նոր Տարին ու Կաղանդը: Ձեզի համար անբացատրելի հաճոյք մըն է անշուշտ, ո՛վ գթոտ սրտեր, որ առատաձեռնեցիք ձեր կաղանդչէքները և Հիւանդանոցի ութը հարիւրի մօտ պատսպարեալները առատօրէն կաղանդեցիք: Երէկ իրիկուան տեսարանը ճշմարտապէս հմայիչ էր ու սրտաշարժ. փոքրիկներ՝ իրենց գրպանները ու գոգնոցները լեցուցած, չամիչ, թուզ, արմաւ, չարոց, նարինջ, ընկոյզ, մանտարին, ու շաղին. մէկ կողմէն կուտէին և միւս կողմէ ալ զուարթ ճռուողիւններով, որոնց հանդիսութենէն իրենց տպաւորութիւնները կը փոխանակէին իրարու: Հապա ջլագարնե՞րը, անոնց տեսարանը բոլորովին սրտայոյզ էր. շատեր առանց կարգի սպասելու չամիչը, թուզը, ընկոյզը ամէնքը մէկանց մէկ անգամէն իրենց բերանը կը լեցնէին. ուրիշներ կը յատկուտէին և մանտարինը ու նարինջը կեղեւով կուտէին և չարաճճիներ, իրարու ձեռքէ կը յափշտակէին, թէև տրուած թոյլտուութեան հետ մէկտեղ հսկողութիւնն ալ անպակաս էր իրենց վրայէն: Իսկ ծերերը, օր տեսած ընտանիքի հայրեր ու տանտիկին խաթունիկներ, իրենց պտուղի և մրգի առատ բաժինը գրպանած հատիկ հատիկ կը ծամծմէին, գոհունակ վերյիշում մը ընելով իրենց երբեմնի ճոխ օրերուն: Հիւանդներն ալ բժշկական հրահանգներու համեմատ մասնաւոր չափով մը կաղանդուեցան և վերջապէս ով որ կար Հիւանդանոցին մէջ, ամէնքն ալ յ'ու լ'ի վայելեցին, անուշապուրը, բէյթէն և ձեր առատաձեռնութեամբը գնուած ճոխ մրգեղէնները ու պտուղները:

Կաղանդի սեղանէն ետք, հաստատութեան հոգեւոր հովիւը, Տ. Վարդան վրդ. Բրոխորոնեան ոտքի ելլելով, ջերմ բարեմաղթութիւններ ըրաւ հիւանդանոցին ամենամեծ բարերար մեր Վեհ. Կայսեր արեւշատութեան համար, Որուն շնորհիւ է որ Հիւանդանոցը իր գոյութիւնը պահած է և պիտի պահէ յաւէտ: Բոլոր պատսպարեալները ոտք և կանայք, ծերք և տղաք, ջերմ «ամէն»ներով մասնակցեցան այս բարեմաղթութեան:

Ետքը բարեմաղթութիւններ եղան հիւանդանոցի բոլոր բարերարներուն և հաստատողներուն, ինչպէս նաև մասնաւորապար կաղանդչէք նուիրողներուն համար, ընդհանուր պատսպարեալներուն կողմէ: Որպէս զի, յարգելի նուիրատուներ գիտնան թէ, ի՛նչպէս գործածուեցաւ իրենց հիւանդանոցի նուիրած գումարը և թէ ինչ պտուղներ գնուեցան Կաղանդի համար, հոս կը ներկայացնենք մէկ մանրամասն հաշուեցուցը:

7 սնտուկ նարինջ 160 հատ սնտուկը 34էն	238
6 սնտուկ մանտարին 1440 հատ սնտուկը 42էն	252
52 օխա ընկոյզ միանէ $2\frac{1}{4}$	117
52 » 2 կողովթուզ սուսամը և գավրուլմուչ $2\frac{1}{8}$	$110\frac{1}{2}$
37 օխա 3 տոպրակ թուզ $1\frac{7}{8}$	$69\frac{1}{2}$
58 » փէրիզ խնձոր $1\frac{3}{4}$	$101\frac{1}{2}$
48 » արմաւ պալչըք 2	96
30 » » մէտինէ $3\frac{3}{4}$	$112\frac{1}{2}$
40 » կաղին $4\frac{1}{4}$	170
56 » բազաք չամիչ $2\frac{3}{4}$	150
46 » սեւ չամիչ $2\frac{3}{4}$	130
45 » ճէվիզլի սուճուգ $3\frac{1}{4}$	146
28 » նուշ $9\frac{1}{2}$	266
	1959
Փոխադրողչէք կայքի համար	50
Կշռողչէք	$5\frac{1}{2}$
Համրողչէք	4
Բեռնակրողչէք	16
	$75\frac{1}{2}$
Իրենց եկեղեցիներէն վաւերացուած 4 աղքատ ընտանիքներու համար գնուած միրգ և պտուղ	150
	$2184\frac{1}{2}$

ԿԱՂԱՆԴԸ ԷՍԱԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՄԷՋ

Երէկ սիրուն հանդէս մը կատարուեցաւ Էսաեան վարժարանի մանչերուն կողմէ Կաղանդի առթիւ: Հանդէսը սկսաւ Համիտիյէ Մարշով զոր երգեց վարժարանին երգիչ խումբը Ճիվանեան էֆ.ի առաջնորդութեամբ, ուրկէ ետք Բերայի վարժարաններու տնօրէն Գր. էֆ. Մարգարեան բանախօսութիւն մը արտասանեց բացատրելով Կաղանդի նշանակութիւնը և անոր ազդեցութիւնը փոքրիկներու վրայ և անդրադարձաւ կաղանդը այսպէս խմբովին դպրոցական շրջանակի մէջ անցնելուն զոր կը պարտինք բուն Վսեմ. Բօղէր էֆ. Եազըճեանի հոգածու նախաձեռնութեան, Շնորհակալութիւն յայտնեց յանուն դպրոցականներու այն գուրգուրալից հոգածութեան համար զոր կը չայլէ Բերայի Թաղ. Խորհուրդի Վսեմ. Ատենապետ՝ դպրոցականներու մասին:

Երգերէ վերջ, Վսեմ. Բօղէր էֆ. խօսք առնելով յայտնեց թէ ինք որ իր թանկագին ժամերը զոհելով չաբաթը երկու երեք նոյն իսկ չորս անգամ դպրոց կուգար ներկայ ըլլալու համար ժամանցաբար եկեղ. երաժշտութեան դասին և եկեղ. արարողութեանց, գոհ եղաւ տեսած է թէ այս ամառ գտնուած են այնպիսի աշակերտներ որոնց բարօրութեան համար նիւթական ոչ մէկ զոհողութեան առջև չէ ընկրկուած և որոնք սակայն իրենց եկեղեցական պարտականութիւնները կատարելու մէջ անփութութիւն ցոյց տուած են: Ես ըսաւ Ն. Վսեմութիւնը բոլոր այդ զոհողութեանց փոխարէն մէկ բան կ'ակնկալեմ, այն է ձեր Եկեղեցիին հանդէպ ունեցած սէրը գործնականապէս արտայայտելը: Եւ հետեւեալ նուէրները տուաւ իր կողմէ հինգ աշակերտներու որոնք երբեք չէին թերացած իրենց եկեղեցական պաշտաման մէջ: Գրպանի արծաթ ժամացոյց մը շղթայով Պ. Ցալութիւն Գօգօրեանի, գրենական պիտոյքներու տուփ մը Պ. Զարեհ Միքայէլեանի, ինքնաշարժ երկաթուղի մը, Պ. Տրդատ Ճիվանեանի. մօգական լապտեր մը իր կազմածներով, Պ. Ժիրայր Ճիվանեանի և ժամացոյց մը Պ. Ստեփան Բէքմէզեանի:

Երգերէ տրամախօսութիւններէ վերջ վիճակահանութիւն մը կատարուեցաւ որուն նուէրներն էին զանազան խաղալիքներ, երկաթուղիներ, օթօմօպիլներ, պոլիչինէլներ, խամաճիկներ և... չօքօլա:

Սրահին մէջ Կաղանդի չքեղ ծառ մը յարդարուած էր որուն շուրջը մրգեղէններ որոնք բաժնուեցան աշակերտներուն հանդէսին աւարտելէն ետք:

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը, այս առաւօտ Մայր Եկեղեցւոյ ժամերգութեանց նախագահելէ և պահ մը Պատրիարքարանի մէջ հանգիստ առնելով եկեղեցա-

ՏԱՐԻՍ ԼԱՆԹԷԻ ՍԷՐԸ

ԳՐԵՑ՝ ՐԻՇԱՐԴ ՖՕՍ

ԺԻԵ.

Նէս օրին եկաւ Զիկա, սպասուհիի մը և իր հաւատարիմ բժիշկին ընկերակցութեամբ: Ամէն ժամանակէ աւելի կը նմանէր առասպելային էութեան մը, զոր չար սատանայ մը սոսկումի աշխարհ մը նետած էր: Բժիշկը յայտարարեց.— Խօսոր, զարհուրելի աչքերով տուներուն և մարդոց նայեցաւ, չկրնալով ըմբռնել թէ այսքան շատ տուներ կան, այսքան շատ մարդիկ կրնան իրարու մօտ ըլլալ, իրարանցումին և ժխորէն վախնալով, որպէս թէ անխուսափելի թշնամի դէմքեր եղած ըլլային: Ամէնէն զօրաւոր ազդեցութիւնը լրաւ անոր սէջ իր մօրը անունը գունաւոր թուղթի վրայ աճագին տառերով պատերուն վրայ կարդալը: Ասիկա չէր կասկածուէր: Երկչոտութեամբ կը դիտէր մայրը, որպէս թէ առաջին անգամ կը տեսնէր զայն, և մայրենի տուներուն մէջ օտար կը զգար ինքզինքը: Բայց ուրախացաւ վերը օդին մէջ տատանող պարտէզին վրայ, թէև չէր կարծեր թէ այն նեղ ու չղչղուն եւրիզը ծովը կրնար ըլլալ, իր կաթոգին, հոյակապ ծովը, որուն լազուարթ և զմրխտականաչ կոհակները կը խօսէին իրեն, և որուն անընտել, սպիտակ թռչունները իր հրճուանքն էին:

Իր առաջին հարցումը եղաւ կոմսուհիին որբուհիներուն վրայ. Երբ պիտի տեսնէր զանոնք: Շուտո՞վ: Անմիջապէ՞ս: Որբուհիներուն փոխասացութիւնը կը սկսէր ժամը 4ին, և իրիկուան ալ «Ցաղթականուհի»ին ընդհանուր փորձը տեղի կ'ունենար: Երգչուհին նուագայարդարին հրաժեշտ տուած էր, զինքը չտեսնել անկէց առաջ:

«Վաղը վերջապէս, վերջապէս պիտի տեսնեմ քեզ ի՛ Թատերական դէմքիս մէջ: Մի՛ մոռնար թէ զայն քեզի համար ստեղծեցի: Զայն քեզի համար ստեղծելս իմ ամէնէն գոռոզ երջանկութիւնս է: Միեւնոյն ատեն իմ ամէնէն ջերմագին շնորհակալութիւնս քեզի, միակը՝ որով կրնամ շնորհակալ ըլլալ քեզի: Հաճեցէ՛ք ընդունիլ զայն:»

Տօնաթօ Տարիայի այսպէս գրեց նամակի մը մէջ, զոր նէ ընդունեց Զիկայի ժամանումին մէկ ժամ վերջը... «Միակը որով կրնամ շնորհակալ ըլլալ քեզի...» Այս խօսքը կրկին և կրկին կարդաց, և յաջողեցաւ խեղդել աղաղակը, զոր սիրականին այս «միակ շնորհակալութիւնը» քիչ մնաց պիտի խլէր իրմէ:

Արաքէլիի Սանթա Մարիա եկեղեցիին մէջ Կապիտոլինի վրայ որբերը կը քարոզէին փրկութիւնը, որ մեղսապարտ մարդկութեան կ'աւետուէր Ցիսուս Մանուկին ծնունդով: Սանթա Պամֆիլօյի (Ս. Մանուկ) մատուռին առջեւ բեմ մը կանգնուած էր: Գունաւոր կերպասներ կը զգեստաւորէին տախտակեայ բեմը: Մաղկեփիւս պսակներ կը պճնազարդէին զայն:

Եկեղեցիին բարձրակամար առեւանին մէջ տիրող իրիկնամուտի մթնշաղին կը ճառագայթէր Աստուածորդի Մանուկին բնակարանը մոմերու շողիւնին մէջ: Մաղկատարափ անկողնակի մը մէջտեղ յարդարուած էր հրաշագործ հնօրեայ փայտեղէն պատկերը, ոսկիի և արծաթի տրցակ մը, մարգարիտէ և գոհարեղէնէ ծրար մը, մինչեւ իսկ գլխուն վրայ խոշոր պսակ մը, երեսը՝ որ պուպրիկի մը քարացած դիմագիծերը կը պատկերացնէր, փաթթուած էր ոսկեհուռ դիպակի անկուածներու մէջ:

Սրբավայրը շրջապատուած էր ծըն-րողիր կիներ: Մայրեր էին, որոնց կը յայտնուէր Ցիսուս Մանուկին մէջ աստուածութիւնը մարդկային անճարաւ կերպարանքով միեւնոյն ատեն աստուածօրէն, և անոնց մէջ շատեր կային որոնց սիրտը սուր մը կը ծակէր. շատերը իրենց մայրական կսկիծը կ'աղաղակէին Մանուկին, զոր անարատ կոյս մը ծնած էր:

Եւ այսօր Ցիսուս Մանուկին առջեւ կը քարոզէին Արթուրայի կոմսուհիին որբուհիները... Փոքրիկ բեմին առջեւ յարդարուած էին շարք մը աթոռներ, և Ողջոյնէն առաջ հանրութիւնը սկսաւ հաւաքուիլ, այսօր բազմութիւն մը իշխանուհիներու, որոնց ետեւը ժողովուրդը կը խուժէր լսելու, դիտելու և բարձրաձայն ալէլու երգելու համար:

Արթուրայի կոմսուհին ներկայ էր, և իրեն մօտ կը գտնուէր կոմսը. տղայոց փոխասացութեան առաջին օրը Արաքէլիի մէջ միակ պաշտօնութիւնն էր, որով կոմսը գեղանի կնոջ մօտիկը կ'երեւէր հրապարակաւ:

Մանուկ փոխասացուհիները իրենց կապոյտ զգեստներուն վրայ կը կրէին ճերմակ և կարմիր վարդէ պսակներ: Մանկամարդ մայրապետուհի մը զանոնք բեմին վրայ կ'առաջնորդէր, և իւրաքանչիւր տղու սիրազեղ հրապոյրին համեմատ կը կատարուէր ընդունելութիւնը: Ապագայ դերասանուհիներու հմայատակով ու շարժումներով փոքրիկները կ'արտասանէին իրենց գոյերը. մերթ Նազարէթի Մանուկին, մերթ հաւաքուած հանրութեան դառնալով: Մէն մի քարոզասացութեան վերջաւորութեան սքանչացումի աղաղակներ կ'արձակուէին:

(Շարունակելի)

կան և աշխարհական ծանօթ անձնաւորութեանց Նոր-Տարիի շնորհաւորութիւնները ընդունելէ ետք, Գումքափ Պալքամի տունը շնորհաւորելու համար կայս. Պալատ կ'երթայ ընկերակցութեամբ Արիս էֆ. Փէշճեանի, իբր ազգին անունով յատ կայս. Փադիշահին շնորհաւորական ուղերձ մը կը մատուցանէ: Ապա Ս. Պատրիարք Հայրը շնորհաւորական այցելութեան կ'երթայ կայս. Սեւաջանիին և Բարձր. Նախարարներուն և այլ Պետական բարձրաստիճան անձնաւորութեանց:

ԲԵՐԱՑԻ Թաղ. Խորհրդոյ ատենապետ Վսեմ. Ռօպէր էֆ. Եագլճեան՝ ուրբաթ օր Էսաեան վարժարանի 84 երկսեռ աղքատիկ ուսանողաց անձամբ բաժնեց զգեստ, կօշիկ, ֆէս, գուլպայ, Թաշկինակ, օծիք ևն. ինչպէս նաև Նարեկեան, Լուսաւորչեան և Արշակունեան մանկապարտէզներու ձրիավարժ 66 աղքատ ուսանողաց մէկ մէկ զոյգ կօշիկ:

Այս առթիւ Ն. Վսեմութիւնը յորդորեց երկսեռ ուսանողները որպէս զի իրենց ջանքերով եղած այս հոգածութեան փոխարէն աւելի եռանդուն կերպով աշխատին:

Ուրախալի է որ Վսեմ. Ռօպէր էֆէնտիի նման պետական բարձրաստիճան անձնաւորութիւն մը իր Թանկագին ժամերը կը նուիրէ դպրոցներու և եկեղեցիին պայծառութեանը և իր հոգածութեան առարկայ կը դարձնէ այս երկու նուիրական յարկերը: Ն. Վսեմութիւնը ամէն տարի խիստ փափկանկատ ձեռքով իր հոգածութիւնը կը յայտնէ աղքատ դպրոցականներու նկատմամբ, առանց զգացնելու անոնց՝ իրենց չքաւորութիւնը:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԷՆ. Պատրիարք Հայրը [illegible] Երուսաղէմի Օրացոյցէն նուէր ղրկած է Ս. Պատրիարք Հօր և այլ եկեղեցական և աշխարհական ծանօթ անձնաւորութիւններու:

ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ և Ս. Ծնունդը շնորհաւորող բազմաթիւ նամակներ և գրութիւններ, առաջնորդներու, տեղապահներու և այլ պաշտօնական մարմիններու և անձնաւորութեանց կողմէն Ս. Պատրիարք Հօր ղրկուած ըլլալով, Ն. Ամենապատուութիւնը փոխադարձաբար շնորհակալութեան և շնորհաւորական գիրեր յղած է:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ պատուիրակներէն Արիս էֆ. Ֆէսճեան, կիրակի օր Ռուսական շոգենաւով Պոլիս հասաւ:

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ բոլոր պաշտօնէութիւնը, առաջնորդութեամբ փոխանորդ Ս. Հօր երեկ Ազգ. Պատրիարքարանի դահլիճին մէջ, Ս. Պատրիարք Հօր Աջը համբուրելով շնորհաւորեցին Նոր-Տարին և բարեմաղթութիւններ ըրին Ն. Ամենապատուութեան կենաց երկարութեան համար: Ս. Պատրիարքը արտայայտուած ազնիւ զգացմանց համար իր շնորհակալութիւնները յայտնելով, բոլոր պաշտօնէութեան Հիւանդանոցի Ընդարձակ Օրացոյցէն, ոսկեզօծ մէյ մէկ օրինակ նուիրեց:

ԲԱՐՍԵՂ ԷՖ. Հալաճեան, իր հանգուցեալ կնոջ յիշատակին համար, Գրիգոր էֆ. Իճատճեանի ձեռամբ 20 օսմ. ոսկի նուիրած է Սկիւտարի Աղքատախնամ Խորհուրդին, ներկայ խստաշունչ ձմրան առթիւ, տեղւոյն երեք Թաղերու աղքատներուն ածուխ բաշխելու համար:

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԸ առնուած տեղեկութեանց նայելով, Տիարպէքիրի առաջնորդ Տ. Եզեկիէլ Ծ. վրդ. իր պաշտօնէն չէ հրաժարած և տակաւին կը շարունակէ վարել: Թէև ասկէց առաջ Երուսաղէմի Ս. Պատրիարքին պահանջմանը վրայ, Խառն Ժողովոյ որոշմամբ յանձնարարուած էր Տ. Եզեկիէլ վրդ.ի Երուսաղէմ մեկնիլ, սակայն անոր առարկութեանց վրայ յարմար դատուած էր զինքը իր պաշտօնին վրայ պահել: Միւս կողմէ կը հաւաստեն թէ Տ. Եզեկիէլ վրդ. բոլորովին հեռացած է Տիարպէքիրէն:

ՍԵԲԱՍՏԻՈՅ առաջնորդ Տ. Թորգոմ Ծ. վրդ. անցեալ հինգշաբթի օր Սեբաստիա հասած ըլլալը հեռագրով Ս. Պատրիարք Հօր ծանուցանելով, Ն. Ամենապատուութեան Հայրական օրհնութիւնը խնդրած է:

ԵԳԻՊՏՈՍԷՆ Պատրիարքարան քաշուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Աղեքսանդրիոյ Թաղ. և Կրօն. Ժողովները ընտրելու համար որոշուեր է, յունուար 13ի, Ուխտօրէնքի օրը, ընտրութիւն կատարել:

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ Խորհրդոյ ատենապետ Միհրան էֆ. Շիրինեան իր անձնական զբաղմանց պատճառաւ իր պաշտօնը չի կարենալ կատարելը յայտնելով Ս. Պատրիարք Հօր, հրաժարական մատուցած է:

ՍԵԲԱՍՏԻՈՅ Կուսակալութեան Փանկալ գիւղաքաղաքին մէջ քահանայական խնդիր մը ծագած ըլլալով ժողովուրդը Պատրիարքարան հեռագիր մը ղրկած և դարման մը խնդրած էր: Ս. Պատրիարքը հեռագրաւ յանձնարարեց որպէս զի Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին դիմեն, ըստ որում անոր իրաւասութեան սահմանին մէջ կը գտնուին, և միւս կողմէ տեղեկագրուեցաւ Ս. Կաթողիկոսին:

Տ. ԱՂԱՆ Ծ. վրդ. Համամճեան բոլորովին ապաքինած, շաբաթ օր մեկնեցաւ Ազգ. Հիւանդանոցէն և Ս. Պատրիարք Հօր կարգադրութեամբ առժամապէս հաստատուեցաւ Պատրիարքարանի մէջ:

ԵՐԵԿ մայրաքաղաքիս ազգ. վարժարաններէն շատերուն մէջ կաղանդի սիրուն հանդէսներ կատարուեցան: Կարգ մը վարժարաններու մէջ ալ այս առաւօտ կը կատարուի կաղանդի հանդէսներ, որոնք զուարթ տպաւորութիւն մը կը ներգործեն մանուկ ուսանողութեան վրայ:

ԲԱՐԵՍԷՐ ազգային մը, Գալֆաեան Որբանոցի համար 6 հատ ֆանէլա շապիկ նուիրած է խմբագրութեանս միջոցաւ: Կը խնդրուի ընկալագրով մը ստանալ խմբագրատունէս:

ԱԶՆ. ԳՐԻԳՈՐ ԷՖ. ԳԱՅՍԵՐԵԱՆ, իր վաղամեռիկ զաւկին Եդուարդ Գ. Գայսերեանի յիշատակին համար Գալֆայեան Որբանոցին նուիրած է կաղանդի առթիւ մէկ օսմ. ոսկի իբրև մատաղացին: Ընկալագրով մը գանձել խմբագրատունէս:

ՈՒՐԲԱԹ ԳԻՇԵՐ, Պէրպէրեան վարժարանի Տնօրէն Պետրոս էֆ. Կարապետեանի անուան տարեդարձին առթիւ, նոյն վարժարանին մէջ սիրուն հանդէս մը սարքուած էր: Նախ ուսուցիչներուն կողմէ խօսեցաւ ներքին Հսկող Լեւոն էֆ. Թաշճեան, բարեմաղթութիւններ ընելով Կարապետեան էֆ.ի համար, որ գիտցաւ խոհական հոգածութեամբ մը վարել վարժարանը: Ցետոյ յանուն ուսանողութեան Պ. Տիգրան Սիւրմէեան ուղերձ մը կարդալով, յայտնեց թէ ուսուցչապետին մահուամբ յանձին Կարապետեան էֆ.ի գտնուեցաւ այն մէկն որ իր ուսուցչութիւնը նուիրեց այս յարկին, լարուած ու խնամուած մեքենան բանեցուց: Պ. Սիւրմէեան երախտագիտութիւն յայտնեց Կարապետեան էֆ.ի, որ օրհնեցաւ ուսուցչապետին պակասը զգալի չընելու համար ամէն հոգ ու խնամք կը տանի: Արդէն Կարապետեան էֆ. ի բացակայութեան Պէրպէրեան էֆ.ի ժամանակ մը վարած էր վարժարանին տեսչութիւնը, և Պէրպէրեան էֆ. գոհունակ ժպիտով մը համբուրած էր իր սանին ճակատը: Ցետոյ խօսեցաւ Պ. Օննիկ Ռ. Պէրպէրեան որ յանուն Պէրպէրեան ընտանիքին ջերմապէս շնորհաւորեց «իրենց հօր սիրելի սանը, և արդի գործունեայ ու խղճամ ու Տնօրէնը, որ կրցաւ Ս. Պատրիարք Հօր աջակցութեամբ փրկել հայրիկին հիւանդութեամբ և մահուամբ աննախանձելի վիճակի մը մատնուած վարժարանը»:

Տնօրէն Կարապետեան էֆ. իր մասին յայտնուած համակրութեան համար թէ՛ Պէրպէրեան ընտանիքին, թէ՛ ուսուցչական մարմինին և թէ ուսանողութեան շնորհակալութիւն յայտնելէ վերջ, բանախօսութիւն մը արտասանեց «Կեանքին մէջ յաջողութեան պայմաններուն վրայ», գլխաւորաբար ծանրանալով Բարոյականութեան, Ջանհասութեան և պարկեշտ Գործունէութեան վրայ, որոնք յաջողութեան կը մղեն մարդը: Կարապետեան էֆ.ի այս բանախօսութիւնը խոր տպաւորութիւն թողուց աշակերտներուն վրայ:

Վարժարանին երգիչ խումբը Պ. Շահան Պէրպէրեանի առաջնորդութեամբ քանի մը երկձայն երգեր երգեց, և դաշնակահար Սահակեան էֆ. Բաբքեան ընտիր կտորներ ածեց:

Աշակերտներուն չաքար են. բաշխուեցաւ, և հանդէսը վերջ գտաւ, և ներկաները կրկին շնորհաւորեցին Կարապետեան էֆ.ն:

ԴԱՏԸԳԻՒՂԻ Մխիթարեանց վարժարանի վերատեսչութիւնը որոշեր է Թատերական հանդէս մը սարքել վարժարանի ուսանողութեան միջոցաւ, աղքատ ուսանողներու համար:

ԳՈՒՄ-ԳԱՓՈՒԻ աղքատախնամը կիրակի օր 5000 օխայէ աւելի ածուխ բաշխեց Եէնի-գաբու, Գում-գաբու, Գում-գաբուի Դուրս, Կէտիկ փաշա, Եէնիմահալլէ Թաղերու աղքատաց: Բաջայոյս ենք որ Թաղեցիք իրենց ծանօթ աղքատասիրութիւնովը այս տօնական օրերուն մէջ ալ չեն մոռնար իրենց Թաղին աղքատները և առատօրէն կ'օգնեն անոնց:

«ՄԱՍԻՍ»ի մէջ զարմանքով կարդացի որ Պրն. Ենովք Արմէն տպարանական դանդաղաշարժութեան և անխնամութեամբ ձգձգումներու կը վերագրէր Պատկերի Ծաղիկներուն իրեն չի յանձնուիլը, մինչդեռ յարգելի խմբագիրը մոռցած՝ այս յապաղումին ինքն պատճառը ըլլալը մեր ապարանք գործ չտեսնելը: Պրն. Ենովք Արմէն չաբաթներ առաջ կրնար ստանալ Պատկերի Ծաղիկները եթէ պատրանքը չունենար թէ առանց փոխարէնը վճարելու գիրք կրնայ յանձնուիլ եղեր իրեն:

Տպարանապետ
ԶԱՐԵՀ Ն. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

31 Դեկտ. 1907

ՔԱՀԱՆԱՅԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ ՊԱՐՏԻԶԱԿԻ ՄԷՋ

Պարտիզակէն հետեւեալը կը գրեն մեզի.— Քահանայական խնդիրը Պարտիզակի մէջ կարեւոր երեւոյթ մը առած է այս օրերուս: Թաղ. Պատ. Խորհուրդը ուրախ ենք ըսել որ գիտցաւ իրերը փրկել, լուրջ նկատումով մը տեղի տալով ժողովրդին արդար բողոքներուն:

Հիմակ որոշուած է Պարտիզակի վեց Թաղերէն տասնական ներկայացուցիչ նշանակել ժողովրդեան քուէարկութեամբ. Թաղ. Խորհրդոյ տասներկու անդամներուն միանալով ընդամէնը 72 քուէ Պարտիզակի ժողովուրդը պիտի ներկայացնէ: Ան կուզէ ունենալ գաղափարի ու մտքի տէր մշակներ, կրօնքի և Աւետարանի մարդիկ որոնք կարենան իրենց եկեղեցիին պատիւ բերել. առ այդ բացարձակապէս որոշած է Պարտիզակցին յառաջիկայ ընտրութեանց իբր ընտրելի ընդունիլ անոնք միայն, որոնք կարող ըլլան ճշմարիտ բանին վարդապետները ըլլալ ու այսօր արժան գտած է անոր մէջ Պատ. Կրօնական Ժողովոյ իրաւացի այն ծրագիրը որ կը հրամայէ գաւառներու մէջ քննիչ յանձնախումբի մը քննութեան բովէն անցունել քահանայական ընտրելիները:

Հիմա՛կ ամէնուս միտքը այդ աղւոր սկզբունքով գաղափարուած կ'ուզենք մեր եկեղեցիին մէջ տեսնել գիտնական ու բարոյական մարդը. ուստի առ այդ մեր ընտրողական մարմինոյն լուրջ ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմ սպասուած բարեբար արդիւնքը ձեռք բերելու համար, ու մենք որ Թաղականութեան խոհուն անդամոց վրայ մեր հաւատքը կազմած ենք, չենք կարծեր որ ժողովրդեան այս բանաւոր առաջարկին հակառակ:

Միեւնոյն ատեն ուրախ ենք ըսել որ ժողովուրդին զարգացած ու ողջամիտ դասակարգն ալ կրցած է անկախ ընտրելիներ ներկայացնել որոնք ճշմարտապէս քահանայական կոչման ճշմարիտ արժանաւորներն են:

Մենք չենք կարծեր որ իրենց համեստութիւնը վիրաւորած ըլլանք ժամանակէն առաջ իրենց անունները հրատարակութեան յանձնելով, քանի որ ուշ կամ կանուխ պատեհութիւնը պիտի ունենանք առ այդ:

Մինաս Ծալեան, Աստուածատուր Հարէլեան, Գառնիկ Բաղուճճեան, Յակոբ Տրէզեան, Լեւոն Կէօմիւրեան, Միքայէլ Պաղտասարեան:

Ինչպէս վերի անուններէն կը տեսնուի ամէնքն ալ հաւասարապէս հետեւած են ուսուցչական ասպարէզին, եղած են իրենց պաշտօնին գիտակից ծառայողներ, ու կրցած են իրենց պաշտօնավարած դպրոցներուն տեսուչներէն գնահատական գիրեր ձեռք բերել:

Ամէնքն ալ ուսեալ և դաստիարակուած մտքեր են, որ կոչուած են մեզի ծառայելու, և արդէն իրենք մեծաւ մասամբ աշակերտած են Դուրեան Սրբազանի նման բեղուն մտքի մը, պիտի կարենան կը յուսանք իրենց վարպետին արժանաւոր աշակերտները հանդիսանալ ու պարզերես ելնել այն կրօնական յանձնախումբին առջև, ուր պիտի անցունեն իրենց քննութիւնները:

— ՎԱՀԱՆ

ԱԶԴ.— Սամաթիոյ Ս. Գէորգ Եկեղեցւոյ վաքֆէն, Լանկա Բէաթիլ Գասըմ Թաղ, Սեփէթճի փողոց 20 թիւ երեք յարկ քարուկիր տունը՝ որ չորս սենեակ և մէկ քէօշկ և ջրհոր մը կը պարունակէ, ասկէ առաջ Ս. Եկեղեցւոյն կողմանէ աճուրդի դրուած ըլլալով 155 օսմ. ոսկի գին գտած է: Գնել փափաքողք կը հրաւիրուին ներկայանալ Թաղ. Խորհրդարանս ամեն առաւօտ մինչև Ցնվր. 13 Կիրակի: ժամը 3էն 6 և հարիւրին հինգ յաւելումով:

30 Դեկտ. 1907
Սամաթիա

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՊՈԼՍՈՅ ԱՌԵՒՏՐ. ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ
(Դեկտեմ. 31 Երկուշաբթի)

ՑՈՐԵՆ

Առաջին Ճերմակ	օխան	50-51
Երկրորդ »	»	48-49
Խառն		47—
Ջավաւարը		45-46
Կարծր առաջին	»	51—
Կարծր միջին	»	48—49
Կարծր խառն	»	46—47

Այսօր 12 վակոն Անատոլուի ցորեն ժամանեց:

ԱԼԻՒՐ		Ղրշ
Ճերմակ գլխու Ա.	պարկ	98-99
» » Բ.	»	97—
ԹԵՓ		
Օխան		23-23½ փարա
ԳԱՐԻ		
Դանուբ	քիլէն	18—19½
Րումէլի և Մերսին	»	17½—18½

ՆԵՐՔԻՆ

ԴՈՒՐԳԱՆ ՊԱՑՐԱՄԻ առթիւ այսօր պետական բոլոր բարձրաստիճան պաշտօնատարները կայս. Պալատ երթալով, իրենց շնորհաւորութիւնները կը յայտնեն:

*** Վեհ. Սուլթանին յատուկ գեղեցիկ ոչխարներ, ոսկեզօծ զարդերով պճնուած, կայս. Անձնական Գանձուն խորհրդականն ու հաշուակալ Խալիս պէյի հսկողութեամբ կայս. Պալատ տարուեցան և Ն. Կ. Վեհափառութիւնը աչքէ անցուց զանոնք:

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Առաջին կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Պոլսոյ գերման դեսպանատան խորհրդական Մ. ֆոն Պելովի,

*** Առաջին կարգի Շեֆքաթ՝ Լիբանանի կառավարիչ Եուսուֆ Ֆրանքօ փաշայի տիկնոջ և Վեհ. Սուլթանին բժիշկ ու Համիտիէ Մանկանց Հիւանդանոցին բժշկապետ առաջին ֆէրիգ Իպրահիմ փաշայի տիկնոջ:

ՆԱՇՏՕՆ.— Արշիպեղագոսի կղզիներու նահանգին Իմրոզ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Պրուսայի նահանգին Էրտէք գաւառակին գայմագամ Թէվֆիգ էֆ. որուն յաջորդեց Իմրոզի գայմագամ Ալի պէյ:

ԿԱՅՍ. ԻՐԱՏԷ մը հրամայեց օրինակաւ չափէն աւելի ամամաֆօշակներ յատկացնել ընտանիքներուն երկու տասնապետի և չորս զինուորի, որոնք աւազակներ հալածելու և ձերբակալելու պահուն մեռած են:

ԿԱՅՍ. ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ.— Գոհութեամբ կը ծանուցանենք թէ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ Միւթէսարիֆի աստիճան շնորհել Տպագրական Տեսուչ Վսեմ. Քէմալ պէյի որդւոյն՝ Մուզաֆէր Քէմալ պէյի, որ նոյն Տեսչութեան մէջ պաշտօնի կոչուած է և հմուտ ու կարող երիտասարդ մըն է: Մեր շնորհաւորութիւնները կը յայտնենք Մուզաֆէր պէյի՝ կայս. այդ բարձր գնահատման արժանացած ըլլալուն համար:

ԵԼՄՏԱԿԱՆ Նախարար Զիեա փաշա հիւանդ ըլլալով, առջի օր չկրցաւ ներկայ գտնուիլ Նախարարաց Խորհուրդին:

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ Խորհուրդը որոշեց որ Պոլսէն մեկնելիք նաւերը առողջապահական բժիշկ ունենան Օսմ. առաջին նաւահանգիստին մէջ բժշկական քննութեան ենթարկուին: Սեւ Ծովի ռուսական նաւահանգիստներէն ուղեւորով եկող նաւերը 24 ժամուան քառանթինայի և հականեխումներու պիտի ենթարկուին Սինոպի կամ Գավաքի մաքրանոցներուն մէջ. իսկ ուղեւոր չունեցողներուն համար ալ միայն բժշկական քննութիւն պիտի կատարուի:

ՏԻՆԱՐ-ԷԿԻՐՏԻԻ (Փոնիա) երկաթուղիին առաջին մասին շինութեան ձեռնարկուեցաւ չորեքշաբթի օր:

ԷՏԻՐՆԷԻ ՆԱՀԱՆԳԸ.— Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ քարիւղի մթերանոցներու և սպանդանոցի տուրքերուն (տարեկան 490,000 զրուշ) հինգ տարուանը Թողուի Էտիրնէի Նահանգին կարգ մը տեղերու Թաղապետութեանց, որպէս զի պարտ տէր չեղող կարօտ երկրագործներուն սպրուստը հոգացուի, քանի որ նահանգին երկրագործական վիճակը անցեալ տարուանին պէս չըլլալով, ատոնք օգնութեան պէտք ունին:

ՅԱՌՈՆՑԻ դրամատէր Մ. Բօզսաքա և Թօքիոյի Թանգարանին տնօրէն Մ. Թօպուքա Պոլիս եկան առջի օր:

ՆՈՒԱՋՈՒՐԴ.— Շիրքէթի Խայրիէի Համիտիէի վարչութիւնը նուազուրդի դրած է իր 15000 օրինակ բաժնեթուղթերուն տպագրութիւնը՝ տրուած օրինակին համաձայն: Աւելի մանրամասն տեղեկութիւններ առնելու համար դիմել ամէն երկուշաբթի և հինգշաբթի ժամը 4էն մինչև 10 Ղալաթիա, Օսմ. Պանքային մօտ, Սինասօն խան, նոյն վարչութեան կեդրոնը:

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

Պաղչէ Գաբուի կողմը Եալտըզ Համամ փողոց, Րասիմ փաշա խանին տակ Ճանֆէսճի Յակոբ էֆէնտի երէկ ոստիկանութեան դիմելով յայտնեց թէ դրամարկղը խորտակուելով դրամ, գոհարեղէն եայլն չորցուած են: Ոստիկանութիւնը տեսաւ որ վաճառատան արտաքին փեղկը, փեղկի բանալին, և անոր վրայի կղպանքը կոտրուած էին, ներսէն ալ գող մտնելու տեղ չկար: Ասոր վրայ ոստիկանութիւնը խիստ քննութիւն մը բացաւ: Յակոբ էֆ. 1200 ոսկի պարտք ունէր հրապարակին: Իսկ խանութին ապրանքները գողցուած յայտարարուածներն ալ մէջը ըլլալով, հազիւ 1300 ոսկի կ'արժէ ինչպէս կը հաւաստեն տեղեակներ և նոյն իսկ ինք: Սովորութեան հակառակ այս կիրակի խանութ է բացեր, և կ'ըսէ թէ իրեն Թանկագին մասին ու սանդը այդ գիշեր դրամարկղը ձգած է: Այս ամէն երեւոյթներէն ոստիկանութիւնը համոզուեցաւ թէ Յակոբ էֆ. սանանկ պատրուակ մը հնարած էր իր պարտքերը չվճարելու համար. արդէն ասկէց առաջ ալ այս տեսակ ընթացքներ ունեցած է կ'ըսեն: Այս գողութեան խնդիրն ալ կազմակերպած է իր գէզկեանտարին Երուանդի հետ, որուն քով կը գտնուէր բանալին: Հետեւաբար երկուքն ալ ձերբակալուեցան:

ՁԻՒՆԸ երէկ դադրած էր, բայց տանիքներուն վրայ ճերմակը կը մնայ հիւսիսային ցուրտ հովին պատճառաւ:

*** Հեղեղանման անձրեւներ և կարկուտ տեղացին Տարտանէլի մէջ և մեծ վնաս պատճառեցին երկրագործութեան: Գօճա-Չայ վտակը նախ յորդեց, Թաղերն ու փողոցները ողողեց և ապա հետզհետէ իջնելով աւազան վերադարձաւ: Մօտակայ անտառի մը մէջ կայծակը մէկ քանի մայրիներու զարնելով, ամէնքն ալ այրեցան և ածուխի վերածուեցան: Ուղտապաններ և կառապաններ, հակառակ այս խստաշունչ օդերուն, կը շարունակեն դարձեալ արհուէք փոխադրել ներքին գաւառները:

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԼՈՆՏՐԱ 11 Ցնվր.— Մեծ ազդեցութիւն գործեց այն լուրը թէ Արտաքին գործոց Նախարար Սըր Էտուարտ Կրի պիտի այցելէ Մատրիտ:

— Դոքսիւն կ'ըսէ թէ նախագահ Րուզվէլդ յայտարարեր է որ Մր. Թաֆդ նախագահական յառաջիկայ ընտրութեան պահուն պիտի չահի քուէի մեծամասնութիւն:

ՌԻՕ ՏԷ ԵԱՆԷՅՐՕ. Ատլանտեանի ամերիկեան նաւաբաժինը հոս ժամանեց:

ՀՌՈՄ 12 Ցնվր.— Մօկատիսիոյէ կը հեռագրուի արտաքին գործոց նախարար Մ. Թիթօնիի թէ հարիւրապետ Պոսօճիօվանիի ներքև գտնուող զօրքերու և հապէշներու միջև կռիւ մը տեղի ունեցաւ Զօրտաղէի մօտ Պօկալէ, Պուքարապայէ 10 ժամ հեռու: Հարիւրապետ Պոսօճիօվանի մեռաւ երկու ենթասպայի և բազմաթիւ զօրքերու հետ: Միւս ողջ մնացողները երկու խումբի բաժնուեցան և նահանջեցին, մէկ խումբը դէպի Լիւկ և միւս խումբը, որուն կը հրամայէր հարիւրապետ Մոլինարի, դէպի հակառակ ուղղութեամբ: Լիւկ կը գտնուի իտալական գաղթային ընկերութեան գործակալ Մ. Սէկրի պաշտպանութեան ներքև: Պուքարապայի մէջ այսպէս կը կարծուի թէ Հապէշները դէպի հիւսիս քաշուած են:

— Հապէշներու կողմէ դէպ Պենատիրի եղած արշաւանքին հետեւանքով, ծովային նախարարը հրամայեց, որպէս զի Կարմիր Ծով գտնուող մարտանաւերէն մաս մը անմիջապէս երթայ Մօկատիսիօ: Ատիս Ապապայի իտալական դեսպանը ազգու ծանուցագիր մը տուաւ Նէկիւս Մենէլիքի, եղած արշաւանքին վրայ:

— Գերման, անգլիական և ֆրանսական կառավարութիւնները հեռագրով հրահանգ ղրկեցին իրենց դեսպաններուն որպէս զի Իտալիոյ դեսպանին պահանջումներուն ույժ տան:

— Լիւկի միջադէպը գոցուեցաւ, վասն զի Մենելիք կայսրը կատարեալ գոհացում տուաւ Իտալիոյ:

ՊԵՐԼԻՆ.— Կայսրութեան պանքայի Վարչական Խորհուրդը երկուշաբթի օր (երէկ) զեղչի սակը 7½ %էն պիտի իջեցնէ 6½ %ի:

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Բորդ Արթուրի անձնատուութեան խնդիրը քննող դատարանն այսօր լսեց նոր վկաներ, որոնք յայտարարեցին թէ Զօր. Քօնտրադէնքօյի մահէն վերջ ա՛լ անկարելի դարձած էր բերդաքաղաքին պաշտպանութիւնը:

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Նովոյէ Վրէմիա կ'ըսէ թէ Ռուս Կառավարութիւնը մօտերս պիտի հրատարակէ ռուսաճաբոն համաձայնութիւնը:

ՀՌՈՄ.— Պիրէօն գտնուող ռուս նաւաբաժինը կ'սպասէ Նաբոլի, ուրկէ նոյն նաւաբաժնէն սպաներ պիտի երթան Հռոմ, Վիքթոր Էմմանուէլ Թագաւորին այցելելու համար:

— Կապրիէլէ Տ'Անունցիոյի Նաւը Թատերախաղին (կարդալ նոյն հեղինակին՝ Հէրոսը երեկուան Լոյսի մէջ) առաջին ներկայացումը տեղի ունեցաւ ի ներկայութեան Թագաւորին, Թագուհիին, դեսպանատան մարմնոյն և Հռոմի բարձր դասու ներկայացուցիչներուն: Խաղը անօրինակ յաջողութիւն ունեցաւ:

ՆԱԲՈԼԻ.— Վեզուվ մեծ գործունէութիւն ցոյց կուտայ, և լավա ու քար կ'արձակէ: Շրջակայքը բնակող ժողովուրդը սարսափահար եղած է: Ցաճախ ստորերկրեայ դղրդումներ կը լսուին:

ՍՕՖԻԱ.— Ֆէրտինանտ իշխանին առողջութիւնը բարւոքեցաւ և իր ամուսնութիւնը Փետրուարի վերջերը տեղի պիտի ունենայ Օսթէրշղանի դղեակին մէջ:

ՊԵՐԼԻՆ.— Բրուսիոյ մէջ անխտիր ընդհանուր ընտրական իրաւունք հաստատելու խնդրին վրայ միթինկներ գումարուեցան, և նոյն խնդիրը քննուեցաւ:

— Ռիս տը Եանէյրոյէն լուր կը տրուի թէ խահուէի գինը պիտի բարձրանայ: Մեծաքանակ խնդրանք կայ, և Նիւ Եօրքի հաշուոյն մեծաքանակ գնուած եղած է:

ՆԻՒ ԵՕՐՔ.— Ահռելի հրդեհ մը ծագեցաւ Նիւ Եօրք, Եանըրն Բլէյսի մէջ, 13 յարկով շէնք մը, Բարք Հաուզ հրոյ ճարակ եղաւ: Մէկ միլիոն ոսկիին նիւթական վնաս կայ: Երեք ջրհանկիր մեռան և 50 հոգի վիրաւորուեցան: Հրդեհի մօտակայ պանդոկ մը, հիւանդանոց մը և գեղարուեստից Թանգարան մըն ալ այրեցան, 200 հազար ոսկիին վնաս պատճառելով:

ԱՃԱՊԱՐԵՑԷՔ ԳՆԵԼՈՒ !!!
ԹԷՈԴԻԿԻ
ԱՄԵՆՈՒՆ
ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ
ՈՐ ՍՊԱՌԵԼՈՒ ՄՕՏ Է
400Է ԱՒԵԼԻ ՆԻՒԹԵՐՈՎ
ԵՒ
85 ԼՈՒՍԱՏԻՊ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐՈՎ
Կեդրոնատեղի, հրատարակիչ Վ. եւ Հ. Տէր-Ներսէսեանի խանութը, Պոլիս, Պահճէ-Գաբու, Ճելալ պէյ խան:
1—3

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

31/13 Յունուար 1908

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ՔՈՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	Օ.Ո.	104 05
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	104 01½
Երէկուան էն բարձր գինը	»	104 06
» էն վար գինը	»	104 01½
ՌՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ		
Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	ֆր.	67 .—
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	166 75
Երէկուան էն բարձր գինը	»	167 12
» էն վար գինը	»	166 75
Միւրիւրի Պանքա		5.—
Սելանիկի »	ֆր.	136.—
Քարասու Բրէվիլէժիէ	ֆր.	36.—
» Օրտինէր	»	29 50
Շիրքէթը Խայրիէ	Օ.Ո.	—.—
Շիրքէթը Խայրիէի Համիտիէ	Օ.Ո.	4.40
Թրամվայի բաժնեթուղթ	»	8 40
Ծխախոտոյ Թռամվայ	»	4 40
» պարտաթուղթ	ֆր	462 —
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	320.—
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ.	Ա.Ո.	16.—
Իզմիրի քարափ	»	592.—
Օսմ. Ապահով. Ընկ.	Օ.Ո.	4.12½
Քարափ Կ. Պոլսոյ	ֆր.	426.—
Թումպակ		48 50
ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐ		
Յունական փոխառութիւն	ֆր.	237.50
Պանք Նաս. Կրէտ.	»	414.—
» » » Նոր	Օ.Ո.	4.—
Լաւրիոմ	ֆր.	59 —
ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ		
Օսմ. ոսկին 100 ղշ.էն		ղշ. փր.
Ֆրանսական ոսկի		87.10
Անգլիական ոսկի		110 —
Բօլ		91 10
Մէճիտիյէ արծաթ		108.05
» չարերդ		108 05
» մանրուք		105.10
Մեթալիք		90.20
Պէշլիք		103.20
Րուպլի թղթադրամ		8.72
Քրեմից		50.—
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ		
Լոնտոնի վրայ չէք	ղրշ.	110.25
Բարիզի » »	ֆր.	22.76¼
Վիէննայի » »	քուրօն	21.—
Պերլինի » »	մարք	18.—

ՓԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

11 Յունվար 1908

Ֆրանսական Ռանթ 3%		95.60
Օսմ. Միաց. փոխ. 4%	բաց.	95.10
» » »	գոց.	95.35
Րումէլիի երկաթուղի	ֆր.	171.25
Րէժիի պարտաթուղթ	»	427.—
Օսմանեան մաքս	»	—.—
Օսմանեան Պանքա	»	694.—
Քրէտի Լիոնէ	»	1187.—
Բարիզի Պանքա	»	1435.—
Իտալական Ռանթ 5%	»	101.90
Ռուսական » 5% 1906		94.87
Սպանիակ. արտ. փոխ. 4%		93.57
Պոլիս Բարա Այտըն	ֆր.	419.—

ԼՈՆՏՈՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

11 Յունվար 1907

Անգլիական Ռանթ		83.75
Օսմ. Միաց. Փոխ. բաց	Փ.Կ.	94.50
» » » գոց.	»	94.50
Օսմ. Պանքա		17.50

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԹԵՐԹՕՆԸ
ԳՐԵՑ
ՊԻԷՐ ՏԸՔՈՒՐՍԷԼ

— 4 —
ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ
Գ. Ա. Ռ. Թ.

Արցունք Խմող Կինը

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

Բ.

ՊԱՐՈՆ ՓՈԽԱՆՈՐԴԸ

Մանկամարդ աղջիկը այս պահուն անկէ կանչներ ձիաւոր զօրաց գնդապետի մը թեւը մտած որ իր սիրային արկածներովը նշանաւոր դարձած էր Բարիզեան ընկերութեան մէջ։

Հաճոյքը բոցավառած էր Էլիանի աչքերը և շառագնած այտերը։ Այսպէսով աւելի սիրուն և աւելի հմայիչ դարձած էր։ Ժպիտ մը ուղղեց իր մօրը և Ժէրարի։

Հպարտութիւնը պահ մը լռեցուց Կոմսուհիին պչրամոլութիւնը որ ըսաւ․

— Իրաւ է թէ շատ գեղեցիկ է․․․ մօտ ատենէն պիտի ստիպուիմ վերջնականապէս բաժնուիլ իրմէ․․․ արդէն զինքը ամուսնութեան խնդրեցին․․․

Ժէրար զգաց որ սարսուռ մը իր ամբողջ մարմինը սառեցուց։

— Ես մերժեցի․․․ շարունակեց Կոմսուհին։ Այս անքան անարատ և ազնիւ ճակատը սանուազն դքսուհիի խոյր մը կրելու է, ինչ որ ալ ըլլայ թեկնածութեան արժանիքը և հարստութիւնը, ստիպուած եմ մերժել զանոնք․․ Ռօշմօրի ազգատոհմէն մէկը հասարակ ամուսնութիւն մը չի կրնար կնքել․․․

— Սակայն, Ժէրար դուքսերը և կոմսերը հազուագիւտ են հիմա, կակազեց Ժէրար ամփոփուած։ Էլիանի համար երջանկութեան լաւագոյն ապահովութիւն մը չափ ըլլար լուրջ հակում մը մէկու մը համար ուրկէ սիրուած ըլլայ․․․

— Վէպերու մէջ, թերեւս սակայն իրականութեան մէջ․․․ երբեք։ Մեր միջավայրի կնոջ մը համար առաջին երջանկութիւնը իր դասակարգէն մէկուն հետ ամուսնանալն է։ Եւ ես շատ կը սիրեմ աղջիկս, արտօնելու համար զինքը որ այնքան հարուստ և գեղեցիկ անխելք ամուսնութիւն մը կնքելու աէրը եսքէն կուգայ․․։

Ժէրար Կոմսուհիին խօսքերէն շուարած մնաց մէկ քանի վայրկեան։ Պարը կ'սկսէր։ Դուրս ելաւ և մտաւ զարդարուն պարտէզին մէջ որուն ծառաստաններուն տակ գեղջկական ճաշարան մը հաստատեր էին։ Երկու ձայներ և սիկառի լոյսեր կը յայտնէին թէ հիւրերը նոր եկած էին քիչ մը զովանալու համար։

Եւ պիտի դառնար երբ իր անուան արտասանուիլը զգաց որոշապէս։ Կամաց մը մօտեցաւ և ճանչցաւ խօսակցողները իրենց ձայնէն։ Մէկը տը Գրանբրէ գնդապետն էր որ քիչ մը առաջ Էլիանի պարընկերն էր և միւսը Պարոն Նուաժէդալը։

— Ահա Պ. Պլէզի տը Սէնօղան դատաւորի փոխանորդ է եղեր․․․ կ'ըսէր այս վերջինը։ Շիտակը չեմ զարմանար․ լուրջ դէմքով կարծես ամէն վայրկեան կը պատրաստուի ամբաստանեալի մը գլուխը պահանջելու։

— Գլուխ մը չէ որ կը պատրաստուի պահանջելու, թէև ան ալ եսքը կուգայ հարկաւ, պատասխանեց խնդալով իր թօսակիցը, այլ ձեռք մըն է․․․

— Ձե՞ռք մը․․․ ամբաստանեալի՞ մը։

— Ոչ թէ ամբաստանեալի մը այլ Օր. Էլիանի տը Ռօշմօրի․․

— Օր. Էլիանի ձե՞ռքը․․․ կատակ կ'ընես, և կամ գինովցեր ես․․․

— Միթելիս ես երկու օրը անգամ մը միայն կը գինովնամ, երէկ օրս էր, որով․․․ գալով կատակելու, գիտցած եղիր որ անանկ օգնելի իրողութիւններու վրայ, որոնցմէ մէկն է ամուսնութիւնը, երբեք չեմ կատակեր։ Գիտցած եղիր որ անցեալ ձմեռ, Մեր երիտասարդ դատաւորը, հեղեղատի մը մէջ գլորեր է ճիշդ այն պահուն ուր Օր. Էլիան հոնկէ կ'անցնէր, և առանց անոր նախախնամական ներկայութեան Պ. Ժէրար այդ հեղեղատին խորը պիտի մնար գայլերու հետ։

— Եւ իր երախտապարտութիւնը յայտնելու համար սիրած է զինք․․․

— Սիրած․․․ չեմ գիտեր այլ կը տենչայ անոր հարստութիւն․․․ Էլիան Ֆրանսայի ամէնէն լաւ հարսնցուներէն մէկն է, սակայն իր ջանքերը չպիտի պսակուին․․․

— Ո՞վ գիտէ․․․ Կոմսուհին այնքան եզական բնաւորութիւն մը ունի որ․․․

— Կոմսուհի՞ն․․․ սիրելիս կը ներեմ այդ միամտութիւնը որովհետեւ դեռ շատ չըներ անոր ներկայացուիլդ։ Կոմսուհին իր թեթեւամիտ երեւոյթով, անհեւթիօրէն դրական կին մըն է․․․ միայն իր հաճոյքներուն վրայ մտածելու երեւոյթը ունի, սակայն երբեք իր հարստութեան մեծ վնաս մը չի բերեր։ Հպարտ իր ազնուականութեան վրայ, կրկին չէ ամուսնացած, թերեւս իր ազատութիւնը վայելելու համար, և աւելի անոր համար որ վստահ էր թէ կրկին ամուսնանալով Ռօշմօրի անունէն աւելի բարձր անուն մը չպիտի կրնար գտնել։ Եւ կ'ուզես որ իր աղջիկը Պ. Պլէզի տայ, ժուռնալի մէջ դատաւորի փոխանորդ։

(Շարունակելի)

ԿԱՐԴԱԼԸ Կ'ԱՐԺԷ․— Պօլիս Պահճէ գաբու Մէյտանճըք փողոց թիւ 21 Լեւոն Կարապետեանի վաճառատունը կը գտնուի կահերու վերաբերեալ ամէն տեսակ կերպասներ Անտաքօ-բուրդ բամպակ եւայլն։ Ամէն տեսակ բլիւշ, գոբէլեն և գորգեր զանազան, գորգեր և մուշամպաներ, բուրդ և թանթիլէ վարագոյրներ, պռօտըրի աթօռներ, թիւլ և պատրաստ վարագոյրներ, ընտիր պատի ծեղթեր, սեղանի ծածկոցներ և սեղանի մուշամպաներ։ Խիստ աժան գիներով։ Այս բոլոր բառածները հաստատելու համար, կը բաւէ միայն նոյն վաճառատունը այցելել։ 20—18

ՏՕՆԱԿԱՆ օրերուն առթիւ՝ Բերա, Մեծ Փողոց, թիւ 186 Ք. ՆԱՔԱՄՈՒՐԱ ԵՒ ԸՆԿ. վաճառատունը նուէրի յատուկ այլեւայլ առարկաներու ցուցադրութիւն մը կազմակերպած է. զանազան տեսակէ տուփեր ու սեղաններ լաքայէ կամ պամպուէ, սուրճի գաւաթներ ու պնակներ, զատ զատ կամ ամբողջ սէռվիսը, սկաւառակներ, աժանագին բառավաններ, այլեւայլ մեծութեամբ ճարտնական յախճապակիէ կամ բէր-բիւլ անօթներ, խաղալիքներ, և այլն սրամտօրէն պիտի ըլլան յանճարորդներուն։ Ք. ՆԱՔԱՄՈՒՐԱ և ԸՆԿ. վաճառատան մէջ կարելի է գտնել նաեւ քօթիյեօնի յատուկ ամէն տեսակ առարկաներ։

ՄԻՆՉԵՒ 3 ԱՄԻՍ
ՊԻՏԻ ԾԱԽՈՒԻՆ
ԿԻՍ ԳԻՆՈՎ.

Վաչխառուին աղջիկը	2 1/2
Կեանքի պատկերներ. պատուշը	2 1/2
Կենցաղ եկեղեցականաց	3
Հիմունք բարոյականութեան՝	
Հաւատք	1
Հոգի	1
Աստուած	1
Կենսագրութիւն Ս. Մայրապետի	2 1/2
Մայսթերշաֆթ սիսթէմ ֆրանսերէն խօսելավարժութեան միակ գիրքը, 15 տետր	15
ՄԵԾ ԶԵՂՉՈՎ.	
Գամելիազարդ Տիկին	5
Լէօ, Ափիօն ծխողի սէրը	4
Դուրեանի տաղք և թատերգութիւն	10
Մարիա թէ՝ Հայկանուշ	8
Որբերեանի Ցիշատակաց ծաղիկներ	4
Զօրաեանի Տաղաչափութիւնք	3
Երգարան թատերական	3
Փիլիսոփայութիւն 803 երես	12
ԱՆՄՐՑԵԼԻ	
Փառակազմ Թաւշեայ օրացոյց	2 1/2
» Աղօթագիրք	10
Երգեցողութիւն Ս. Պատարագի	3/4
Ծննդեան Շարականք դպրաց	3/4
ՆՈՒԷՐԻ ՀԱՄԱՐ	
Բարեկիրթ աղջիկ	4
Կրթութիւնը Օրօրոցէն	4
Ժամանց	4
Բժշկական մարմնամարզութիւն	4
Արայի պատոյտ փառ.	3
Ծննդեան Շարականք աշխ. գրաբ.	2
Նամականի Գաբամաճեան	6
Զօրեքլեզուեան խօսակցութիւն	10
Ցանգարան, Թէրզեանի	4

ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ կը վճարէ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ, Կ. Պոլիս, Մեռեան փողոց, թիւ 57. 3—10

ԳՈՒՄԳԱԲՈՒ
ԱՍՈՄՓՍԻՕՆԻՍԹ ՍԷՕՌԵՐՈՒ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆԸ
Գումգաբու Գաղղ. Ասոմփսիօնիսթ սէօռերու դպրոցը հիւանդ տղայոց յատուկ դարմանատուն մը բացուած է։
Բշ. և Ուր. օրերը կէս օրէ վերջ ժամը 1—4 (Ը. Ե.), հիւանդ տղաքներ կը դարմանուին։
Եշ. օրերը մինչ կէս օր աղքատ հիւանդ տղայք ձրիաբար կը դարմանուին։ 20—19

5 ԱՄԻՍ ՔՐԷՏԻ 5
ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ԿԱՄ ԱՄՍԱԿԱՆ
ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐ
Օ ԹԱԼՕՆ Տ'ՕՐ
ԹԱՖԼ ԱՆՆԱՍ
ԿՕՇԻԿԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Պատրաստ եւ չափու վրայ
Արանց, կանանց եւ տղոց համար
ԶԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐ
ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ
ԲԱՐԻԶԵԱՆ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՆՈՐՈՅԹ
450 Բերա, Մեծ փողոց 450
Խափիայ Բալասի ճիշդ դէմը։ 8—22

ԱՌԻԹԷՆ ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ
ԹԷՅ Ուղղակի Ներածումն Չինաստանէ ԹԷՅ
ԹԱՐՄ Հնդկաստանէ ԱՆԽԱՐԴԱԽ
Ցէյլանէ և Ճավայէ
Մասնաւորաբար կը յանձնարարենք Ս. Պապիկեան առեւտրական տան թէյերը, համի, հոտի և սեպհական ազնուութեան ինչպէս նաև գիներու անմրցելիութեան համար։
Մինչեւ 100 դրամ գնողի գեղեցիկ տուփ մը նուէր կը տրուի։
Գաւառներէն յանձնարարութիւնք փութով և ճշտապահութեամբ կը կատարուին։ 10—9
ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ
Կ. Պոլիս, Պալըգ-Բազար, թիւ 80

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

ԱՓՐՈԴԻՏԵԱՆ ԱԽՏԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ՏՕՔԹ. Խ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ
Կատարեալ ձեռնհասութեամբ կը դարմանէ հին և նոր ջերմամիզութիւնը և ասոնցմէ ծագում առած դժուարամիզութիւնը. իսկ Գաղղիական uluse, փոխանակ ներսէն դեղեր տալով ստամոքսը և աղիքները խաթարելու, ըստ նոր դրութեան լաւագոյն միջոցին դիմելով կը բուժէ։
Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր, բաց ի կիրակիէ, ժամը 3—11, Պաղչէ-գաբու, շաքարավաճառ Հաճի Պէքիրի դիմացը, սեղանաւորին վերնայարկը, թիւ 19 դարմանատան մէջ։
Կարօտ հիւանդները ձրիաբար կը դարմանուին։ 50—7

ՄԵԾ ՀԱՆԴԵՐՁԱՎԱՃԱՌ
Տարիներէ ի վեր ծանօթ է Թօփալեան խանի
ԳՐԻԳՈՐ ԷՖ. ԷՐՄԷՆԵԱՆԻ
ՄԵԾ ՀԱՆԴԵՐՁԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
այս անգամ պատրաստած է ձմեռուան յատուկ կերպասներէն չիք և տաքուն հագուստներ, ինչպէս նաև
ԲԱԼԹՕՆԵՐ,
ՄԵԾԻ ԵՒ ՏՂՈՒ ՔՕՍԹԻՒՄՆԵՐ
մանթօներ, բաստըրսիւներ եւն. եւն.
ԳԻՆԵՐԸ ԽԻՍՏ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ
ԳԻՆԸ ՈՐՈՇ Է ԹԻՒԸ Չ ՂՐՈՒՇ
Սուլթան Համամ, Թօփալեան խան Թիւ 34 42—18

ԿԱՂԱՆԴԻ ՆՈՒԷՐՆԵՐ
…որոշած ատեններդ երբեք մոռցերնուդ կ'անցընէ՞ք…
…քները։ Ձեզ գոհացնող շատ առարկաներ պիտի…
…մէջ, գեղեցիկ և գործնական բաներ, — մետաքսեայ…
…թաշկինակներ, տեսակ տեսակ գլխու ծածկոցներ…
…ած պօլէրօներ, խավլուներ, պուրնուզներ, եւն.…
…տեսակները թուել ու նկարագրել. տեսնել պէտք…
…ութեամբ
ՍՏԵՓԱՆ ՄԱՐՏԻԿԵԱՆ ՈՐԴԻՔ
…վաճառատունը, Մահմուտ Փաշա, Ապուտ էֆ.ի Խէնի…
թիւ 206, 208—29, Կ. Պոլիս։
ԱԺԱՆ ԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆԵՐ 10—8

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ
ՑԱՒՈՎ ԴԻՄԵԼ
ԱՌԱՆՑ ՑԱՒԻ ՎԵՐԱԴԱՌՆԱԼ.
Սուլթան Պայազիտ, Պալմօմճըլար 39 թիւ Գըլըճեան առանձնաշնորհեալ դարմանատան մէջ՝ Ամերիկայէն բերել տրուած ազդու դեղի մը միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները միայն մէկ անգամ դիմելով կը բուժուին։
Բնականի յար և նման և խիստ դիմացկուն ակռաներ կը պատրաստուին, փոխարժէքը գոհ մնացած պարագային վճարուելու պայմանաւ։
Նոյնպէս Ամերիկեան վերջին դրութեամբ ոսկիէ և պլաթինէ գուրօններ և պտուտակաւոր (վիտալը) ակռաներ արմատներու վրայ կը զետեղուին։
Ուրբաթ օրեր ձրի 20—17

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒՄ
Տօքթ. Ասիլեան էֆ. կը խնդրէ մեզմէ ծանուցանել թէ՝ ըստ առաջնոյն ամէն օր կ'ընդունի հիւանդները Պատրիարքարան փողոց, իր բնակարանին մէջ։
Իսկ իրիկուները ժամը 10—12 պիտի գտնուի միմիայն Պալը Բաչաի եօքուշի վրայ Վահրամ էֆ. Ասատուրեանի դեղարանը։ 5—8

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ ՁԵՐ ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ՃՈԳ ՏԱՆԻԼ
ԱԼԷՄՏԱՂԻ ԿԱՐԱԳԸ
նախընտրեցէք միւսներէն։ Այս ամենապատուական կարագը, որուն իւրաքանչիւր օխան 25 օխա կաթէ պատրաստուած է, շատ համեղ, զուտ, առողջապահական է և շատ օգտակար։ Կ'պատրաստուի Մէհմէտ Ճէմալէտտին էֆ. կողմէ, և չափազանց խնամք կը տարուի մաքրութեանը։ Միքրոպէ զերծ կացուցանելու համար Բասդէօռեան դրութեամբ կ'թթուի։ Այս կարագն անգամ մը փորձողները կրնան գնահատել անոր առաւելութիւնները։ Նշանաւոր բժիշկներ ամենքն ալ ընդունած են այս ճշմարտութիւնը։ Կեդրոնատեղին և մթերանոցը՝ Ղալաթիա, Եալըլ փաշա խան փողոց, թիւ 17 վաճառատունը։ 20—11

ՄԱԼԻՅԷ ՆԷԶԱՐԷԹԸ ՃԷԼԻԼԷՍԻՆՏԷՆ
Գալաթասա եսկի Պալըգ Բազարը վէ Պալըգխանէ սօգագլարընտա վէ լէպը թէրեաթէ քեսին վէ խարիթասընտա միւսէբբաք օլուպ պէտէլի օսմ. լիրասը 100 զրշ. հիսապըյլա Նազաէն բէշին օլարագ վէրիլմէք իւզրէ տէրաւէթը միւզայէտէ օլունուր իվվէլճէ իյան խտիլէն պիրի 372 վէ տիկէրի 400 զրշա քի ճէման 772 զրշա իքի գրթա արսանըն Արապի Գանունեամէյ հիւմայունը ահքեամընա թէվֆիգէն սըրֆ միւլք օլարագ բէֆվիդի բէգաթրուր իթմիշ օլտուղընտան, մէզքիւր արսալարըն խարիթասը մուհթեալ էյլէ այրը այրը վէ եախուտ հէր իքիսի պիրլիքտէ իւլթիզամընա թալիպ օլանլարըն վէ տահա զիյատէ մաղբիւթ ալմաք իսթէյէնլէրին էյյամը թաթիլիյէտէն մաատա հէր կիւն Ադլիյէ ճէլիլէի Մալիյէտէ գօմիսիօնը մախսուսըն միւնադիտ պուլունտուղը Պէյթիւլմալ իտարէսինէ միւրաճաաթ իթմէլէրի իլան օլունուր։
29 քանունը էվվէլ 323

Պալը վալէսի Սէրասքէրի էրքանը հարպիյէի ումումիյէ թաճիրէսի րէսմիանէսինէ մէմուր ֆէրիգանը քիրամտան Համդի Ալի Շէրէֆ բաշա մէրհումըն Պէյթիւլմալ իտարէսինտէն թանրիր օլընան թէրէքէսի էշամընըն թարիխը իլանտան իթիբարէն 31 կիւն սօնրա ասհապը մաթլուպա դուրամաթըն թէվգի ու թագսիմի մուգարրէր վէ միւտէթը մէզքիւրէ խիթամընտա միւրաճաաթ իւլէճէքլէրին տախիլը զուրամա օլամայաճագլարը տէրքեար իւրեւկինտէն, միւթէվէֆֆի միւշարիլէյհտէն մաթլուպը օլանլարըն միւտէթը մէզքիւրէնին խիթամընտան էվվէլ իտարէի մէզգիւրէյէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։
27 քանունը էվվէլ 323

ՄԷԱՐԻՖ ՆԷԶԱՐԷԹԸ ՃԷԼԻԼԷՍԻՆՏԷՆ
Տարիխիյաայը ալի մաթանեօզ, օյմա, Թէրզի վէ գոնտուրախանէլէրի փէյին պիր սէնէ զարֆընտա լիւզիւմը օլան մաղզէմէի քեաաիյէ՝ պիլմիւնագասա թաթպիգնէ իհալէ գըլընաճաղընտան, թալիպ օլանլարըն՝ շէրաիթը լաղըմէյէ վէ մաղզէմէնին էնվաա վէ մէգատիրինէ մուգթէթալը օլմաք իւզրէ 100ու 5 հիսապըյլա թէէմինաթ աքչէսինի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէյի պէրապէրինտէ հապ բազար էրթէսի վէ բէնճշէնպէ կիւնլէրի մէճլիսը Մէարիֆէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։
27 քեան. էվվէլ 323

ՏՕՔԹՕՐ
Կ. ԱԹԱՆԱՍԵԱՆ
ԲԺԻՇԿ, ՎԻՐԱԲՈՅԺ, ԿՆԱԽՏԱԲՈՅԺ
ԻԶՄԻՏ
ՏՕՔԹՕՐ Կ. ԱԹԱՆԱՍԵԱՆ որ 10 տարիէ ի վեր իբր բժիշկ վիրաբոյժ և մանկաբարձ իր յաջողութեամբը գոհ ըրած էր հասարակութիւնը, վերջերս ուղեւորութիւն մը ըրաւ Եւրոպա յատկապէս մօտէն ուսումնասիրելու համար արդի վիրաբուժական գործողութեանց արուեստական (Technique) ամէն մէկ բարեփոխութիւններ, և յաջորդաբար Եւրոպայի գլխաւոր բժշկական կեդրոններուն՝ ԷՏԻՆՊՈՒՐԿԻ, ԼՕՆՏՕՆԻ, ԲԱՐԻԶԻ ու ՎԻԷՆՆԱՅԻ, հիւանդանոցներուն մէջ ժամանակիս էն նշանաւոր վիրաբոյժներուն կատարած գործողութիւններուն մօտէն հետեւելով՝ ուսումնասիրեց երիկամանց, լեարդի, ստամոքսի ու աղիքներու, մանաւանդ կանանց ներքին գործարաններու, և որովայնահատութեամբ (Laparotomie) կատարուած ամէն տեսակ գործողութիւնները, և ասոնց համար պէտք եղած գործիքներն ալ հոգալով վերադարձաւ իր բնակավայրն ԻԶՄԻՏ։
Այժմ իբր 25 տարիներու հասուն փորձառութեամբը կը դարմանէ ամէն տեսակ հիւանդութիւններ և կը կատարէ ամէն տեսակ վիրաբուժական գործողութիւններ մարդկային մարմնոյն որ եւ է մասին վրայ։ Կը տեղաւորէ կոտրած ու խախտած (ճըրըք չըքըք) ոսկորները նորագոյն մեթոտներով, կը շտկէ ի ծնէ կամ վերջէն ծռած ձեռքին. ոտքի և ողնայարի խեղութիւններ (Ortopedie) Մասնաւորապէս յանձն կ'առնէ դարձեալ կանանց ծննդական գործարանաց հիւանդութիւնները ժամանակիս էն կատարելագործեալ կերպերով։
Ամէն ուրբաթ օր ձրի կը դարմանէ աղքատաց ԻԶՄԻՏԻ, ԲԹԻ և ԿՕԿՕՐԴԻ հիւանդութիւնները և վիրաբուժական գործողութիւններ կը կատարէ.
Ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի իր տունը՝ որ է կայարանին մօտի կամուրջին դիմացի անկիւնը։
Տեղեկութեանց համար դիմել Պոլսեցեան եղբարց դեղարանը։
Ծանօթութիւն.— Անոնք որ աղէթափութիւն (Ֆըքըֆ-ֆաթըք) ունին և աղիքը տեղը պահելու համար կապ գործածելէ ձանձրացած են, ապահով գործողութեամբ մը արմատական կերպով կը բուժուին և պէտք չեն ունենար այլ եւս կապ գործածելու։ Նոյնպէս ալ թանչք (պասուր, մէմէ) ունեցողներ ապահով գործողութեամբ մը արմատական բուժում կ'ունենան։ 36—5

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ
ԳԻՆԻԻ ԵՒ ԶԱՆԱԶԱՆ ԸՄՊԵԼԵԱՑ
Ա. ԱՆԱՍՏԱՍԻԱԴԻՍ
Սիրքէճի Խօրասանճեան խան, թիւ 6
Ցիշեալ մթերանոցին մէջ կը ծախուին Քըրք Քիլիսէի ամենաընտիր հին և նոր գիներ, ընտիր քօնեաքներ և «կիւլ բագըսը» կոչուած ամենաընտիր օղիներ։ Վաճառումնք մեծաքանակ և փոքրաքանակ, և կատարեալ ճշդապահութիւն։ 30—10

ՏՕՔԹ. ԻԶԶԷԹ ՔԵԱՄԻԼ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ԱՓՐՈԴԻՏԵԱՆ
ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
Ցիշեալ բժիշկը որ մորթային և ափրոտիտեան հիւանդութեանց իբր մասնագէտ ծանօթ է արդէն, այս անգամ բժշկական վերջին կատարելագործեալ մեթոտներուն համաձայն կը դարմանէ բոլոր մորթային հիւանդութեանց վարակուողները, ինչպէս նաև քիչ ժամանակի մէջ և կատարեալ ճարտարութեամբ ու անգամ մըն ալ չկրկնուելու պայմանաւ կը դարմանէ ջերմամիզութեան ամէն տեսակները։
Ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 8էն մինչեւ 10 1/2 կը գտնուի Պաղչէ-Գաբու Համիտիյէ Սէպիլի դիմացը Աբիկ Իւթիւճեան էֆ.ի դեղարանը։ 8—10

ԻՒՐՈՒԶՕԼ [ՄԻԶԱԴԵՂ]
Բարիզի Շառ Շանթօ քիմիական տունը՝ միզանցքի հիւանդութիւնները բուժելու համար Իւռօգրոբինէ, Պէնզօաթ ըը լիթինէ ու Պէնզօաթ ըը սուտէ պատրաստած է ԻՒՐՈՒԶՕԼ անուն դեղը։ Յայտնի է թէ Իւռօքրօբինը միզին մրուրները լուծելու և միզեցնել տալու անմիջական յատկութիւնն ունի։ Պէնզօաթ ըը լիթինը կը զօրացնէ Իւռօքրօբինին ազդեցութիւնը, անոր տալով նաեւ հականեխական յատկութիւն մը. իսկ Պէնզօաթ ըը Սուտն ալ հանդարտեցուցիչ ազդեցութիւն մը կ'ընէ։ Հետեւաբար ԻՒՐՈՒԶՕԼը կատարելապէս միզեցնող, հականեխական ու հանդարտեցուցիչ դեղ մըն է որ կը բուժէ թէ նոր սկսած և թէ հինցած միզանցքաբորբոքումներն ու միզանցքի հիւանդութիւնները, երիկամունքի (պիէօլիթ) բորբոքումն ու խիճերը, դժուարամիզութիւնն ու յաճախամիզութիւնը, կաթուածի ու յօդացաւի ընդունակութիւնները։ Այս վերջին երկու հիւանդութեանց և աւազախտի համար կրնայ գործածուիլ իբրեւ նախազգուշական միջոց։
ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԵԱՆ ԵՂԱՆԱԿԸ
ԻՒՐՈՒԶՕԼ պէտք է առնել օրը մէկէն չորս սուրճի գդալ, առտու իրիկուն, խառնելով դոյն գաւաթ մը հասարակ կամ հանքային ջուրի մէջ։ Սուր հիւանդութեանց պարագային պէտք է առնել ամէն օր Քրօնիկ հիւանդութեանց, գլխաւորաբար աւազախտի պարագային դեղը պէտք է ութ օր շարունակաբար առնել, որմէ ետք դադրեցնել շաբաթ մը կամ երկու շաբաթ ու յետոյ վերսկսիլ։ Յօդացաւի, կաթուածի ու քրօնիկ հիւանդութիւններու պարագային որոնք տարւոյն որոշ մէկ ժամանակին կը ծագին, որոշ միջոցէն մէկ երկու ամիս առաջ պէտք է սկսիլ ԻՒՐՈՒԶՕԼի գործածութեան մէկ մէկ սուրճի դգալ կը ծախուի բոլոր դեղարանները։

ՀԱԶԱՑՈՂՆԵՐՈՒՆ
ՀԱԳԳԷՅՍԻ ԵՒ ԵԴՐԷՄԻ ԽՕՑԱԼԱՆԸ
Եւրոպայէն ներածուած խայծղանի ջուրերուն ամէնէն նախամեծարը է այս խայծղանը, որ Ցունաստանի Արուեստից Ցուցահանդէսին արժանիքի արծաթ դրամեանի արժանացած է։ Անուշահամ է և բնաւ ստամոքսը չխանգարեր։ Օսմանեան երեւելի բժիշկներու գնահատման արժանացած է, և մանաւանդ յանձնարարուած է հանգուցեալ Տօքթ. Խորասանճեան էֆէնտիէ։ Այս խայծղանը եթէ սուրճի դգալով մը խմուելիք ջուրին խառնուելով խմուի, ամէն կարգի թարախոտիկ հիւանդութեանց դէմ կը պաշտպանէ մարդը։
Արագապէս կը բուժէ հազը, հարբուխը, կուրծքի լլուածքները, պրօնչիթը դժուարաշնչութիւնը, թոքախտի սկզբնաւորութիւնը, մորթի հիւանդութիւնները և ծննդեան գործարաններու անհանգստութիւնը։
Կը ծախուի Մայրաքաղաքիս ամէն մեծ դեղարաններու և դեղի մթերանոցներուն մէջ։ Կ. Պոլսոյ համար գինն է 5 դահեկան։ 50—7

ՏԷՕՅՉԷ ՕՐԻԷՆԹ ՊԱՆԳ
ԱԼԷՄԱՆ ԱՆՕՆԻՄ ԳՈՒՄՊԱՆԵԱՍԸ
Սէրմայէսի 16,000,000 մարք (20,000,000 ֆրանք)
ՊԵՐԼԻՆ, ՏԸՐՍԱԱՏԷԹ, ՊՐՈՒՍԱ, ԻՍԿԷՆՏԷՐԻԷ, ԳԱՀԻՐԷ, ՀԱՄՊՈՒՐ
Տէր-սաատէթ Ալէման գօնսօլաթօսընտա մուգայյէտ (1906 Ցէվ. 31ու.)
Տրէզտէն Պանգ. Ա. Շաֆհաուզէնշէր Պանքֆէրայն վէ Նացիօնալ Պանգ Ֆիւր Տէօյչլանտ թարաֆընտան մուէսսէս
ՄԷՐՔԷԶԸ ԽՏԱՐԷՄԻ ԳԱԼԱԹԱՏԱ ՎՕՅՎՕՏԱ ՃԱՏՏԷՍԻՆՏԷ ՑԱԿՕԲԵԱՆ ԽԱՆ. ՍԹԱՆՊՕԼ ՇԻՒՊԷՍԻ ՏԻԼԻՔՃԷԼԷ ԽԱՆ.
Գաչա սաատը հէր կիւն ալաֆրանգա սաաթ 9 1/2տան 4է գատար
Ճումա կիւնլէրի « 9 1/2տան 1է գատար
Մէզքիւր պանգանըն թասարրուֆ գասասը տահի օլուպ, պու գասայա թարաֆէյնտէն իտէնլէրէ 1000 լիրայա գատար պան մէպալիղ իչիւն 3 1/2 %, 1000 լիրատան զիյատէ մէպալիղ իչիւն 3% ֆայիզ իթա էյլէյոր։
Պունընլա պէրապէր, պանգա՝ քէշիտէ էվվէլճէ մահալլի կաղէթալարըլա իլան իթտիրմէք շարթը իլէ ֆայիզին մըգտարընը թէյին վէ եա թէնզիլ իթմէք սէլահիյէթինի մուհաֆազա էյլէր։ Թէվտի իտիլէն մէպալիղտան 200 լիրայա գատար օլան մէպալիղ իխպէնիյէտսիզ չէքիլէպիլիր։ 200ան 1000 լիրայա գատար օլան մէպալիղ կէրի ալմագ իչիւն 8 կիւն էվվէլ, 1000 լիրայը միւթէճավիզ մէպալիղ իչիւն տէ 30 կիւն էվվէլ պանգայա իխպար էյլէմէք իխտիզա էյլէր։
Մէզքիւր պանգա՝ Գալաթա Պօրսասը իլէ էնճիւմի պօրսալարըն միւթէալլիգ պիւթիւն իշլէրինի իֆա վէ թէմին էյլէմէքտէ, վէսաիթ իթիպարիյէ իլէ հէր տիւրլիւ մուամէլէի մալիյէյի իճրա իլէ, պանգայա մահսուս մուամէլէ իճրա էյլէր։ Պանքա Պէյօղլու, Թօփհանէ, Ղալաթա 407 նումէրօլը պինատա էյլէ պիր չիւպէ քիւշատ իթմիշ տիր։

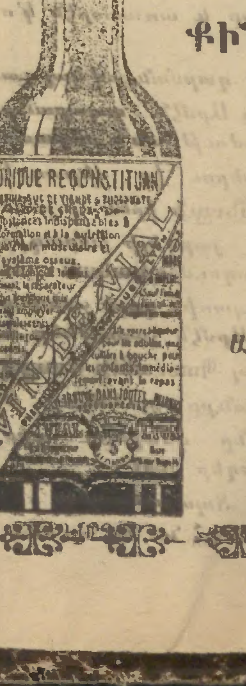
ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ
VIN DE VIAL
ՔԻՆԱ
ՄՍԻ ՀԻՒԹ
ԼԱՔԹՕՖՕՍՖԱԹ ՏԸ ՇՕ
ԱՄԵՆԷՆ ԶՕՐԱՒՈՐ
ՈՅԺԻ ԴԵՂԸ
ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ Է
ԱՆԱՐԻՒՆՆԵՐՈՒՆ, ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵՆԷ ՆՈՐ ԵԼԼՈՂՆԵՐՈՒՆ
ՏԻԿՆԱՆՑ, ՏՂՈՑ ԵՒ ԾԵՐԵՐՈՒՆ
ՎԻԱԼ ԵՂԲԱՐՔ դեղագործ ի Լիօն
36, Բլաս Պէլ-Լըքուր, 36
Կը ծախուի ամէն դեղարաններու և մթերանոցներու մէջ